

Pärnumaa aasta põllumees on Raul Peetson

AIN KIVILAAN
teabespetsialist

Tänavuse C. R. Jakobsoni aasta põllumehe tiitli pälvis Halinga OÜ juht Raul Peetson. Halinga osaühing, mida Peetson juhib, on 1992. aastast toiminud põllumajandusettevõtte, mille põhitegevus on piimatootmine, kirjutab Pärnu Postimees.

12 aastat tagasi valminud Piimajõe farm on Baltimaade suurim, seal annab piima 2100 lehma.

Hiljuti pandi Piimajõe farmi juures Langerma külas nurgakivi biogaasijaamale. Halinga OÜ on ligemale 70 töötajaga piirkonnas suurim tööandja.

Pühendunud ja ettevõtliku põllumajandusjuhina on Peetson pälvinud Pärnumaa vapimärgi ning Kaitseliidu Pärnumaa malev on nimetanud ta oma auliikmeks.

Tänuksõnes lausub Jakobsoni preemia laureaat: „Kui kaunis kodu on inimese kindlus, siis põllud ümberringi on põllumajanduse visiitkaart. Kui Tallinna–Pärnu maantee peal sõidab kuskil 10 000 autot ööpäevas, siis jäävad silma põllud, mis ehk alati ei ole kõige paremas korras, aga häbenema ei pea keegi: need on meie kodukandi põllud.” Oma sõnes jagas Peetson tunnustust ka Halinga OÜ töötajatele, kes on tema ümber.

„Alati on öeldud, et töö kiidab ise tegijat ja teised märkavad. Muidugi on hea, kui märgatakse. Aga mida see tunnustus tähendab? Ilmselt seda, et see tee on õige. See annab kindlust jäle järgmisi samme teha: kas edasi liikuda või siis hoogu hoi-

15. augustil Kurgja talumuuseumis toimunud tseremoonial anti aasta populaarseima põllumehe tiitel Halinga OÜ juhile Raul Peetsonile.

FOTO: KARMEN KÄRG

da,” lisas Peetson tunnustamise olulisusest.

Carl Robert Jakobsoni pärana-

di tähtsustamiseks annab Pärnumaa omavalitsuste liit igal aastal välja Jakobsoni preemia

tunnustatule põllumehele. Autasusid antakse välja aastast 1989.

Muinsuskaitseameti tähtajaline taotlusvoor on avatud

Kuni 30. septembrini on kõigil mälestiste omanikel ja valdajatel võimalik esitada taotlusi muinsuskaitseameti tähtajalise taotlusvooru mälestiste korrastamiseks 2026. aastal. Toetust saab taotleda mälestiste ja muinsuskaitsealal asuvate ehitiste restaureerimiseks, konserveerimiseks ning hooldamiseks. Taotlusvooru tulemused selguvad 2026. aasta alguses.

„Muinsuskaitse all olevad ehitised ja esemed vajavad pidevat hooldamist ja restaureerimist. Restaureerimistoetuste kaudu aitab riik ettevõtlikke omanikke unikaalse kultuurpärandi hoidmisel, et kõige väärtuslikum osa kultuuripärandist säiliks ja rikastaks meie elu-

FOTO: VALMAR VOOLAID

keskkonda ka edaspidi. Julgustan vajalike tööde ja toetuse osas muinsuskaitseameti maakonnandunikelt nõu küsima,” sõnas muinsuskaitseameti nõustamisosakonna juhataja Kais Matteus.

Mälestiste ja muinsuskaitsealal asuvate ehitiste restaureerimiseks, konserveerimiseks ning hooldamiseks saab toetust küsida mälestise omanik või valdaja. Minimaalne toetussum-

ma on 200 eurot, maksimaalne toetussumma ehitise restaureerimise ja konserveerimise puhul on kuni 100 000 eurot ja teistel juhtudel kuni 20 000 eurot. Toetuse maksimaalne osakaal tööde kogumaksumusest (ja abikõlblikest kuludest) saab olla sõltuvalt taotlejast 50–90%, ülejäänud on omaosalus.

Taotlusi on võimalik esitada läbi kultuurimälestiste registri ning taotlusele peab olema lisatud vähemalt kaks kehtivat ja võrreldavat hinnapakkumist. Taotluste esitamise tähtaeg on 30. september 2025 kell 23.59.

Täpsemat infot muinsuskaitseameti toetuste kohta leiab ameti kodulehelt.

Selle kuu lehes:

- Avati maakonna esimene toidu-ringluskapp, lk 2
- Maakonna Kauni kodu preemiad rändasid Vändrasse ja Metsaääre külla, lk 3
- Vändra 510 pidustused, lk 4–5
- Kuu persoon – Leiu Lepik, lk 7
- Kunstikoolil täitub 10 aastat, lk 8
- Vahenurme seiklusrada sai laienduse, lk 10
- Auhinnaristsõna, lk 14
- Sünnipäevalapsed ja sünnid, lk 16

Kooliaasta alguse aktused 1. septembril

- Vändra gümnaasiumis kell 9 kooli võimlas.
- Pärnu-Jaagupi põhikoolis 2.–8. klassile kell 9 muuseumi hoovil ning 1. ja 9. klassile kell 11 kooli aulad.
- Tootsi lasteaed-põhikoolis kell 10 koolimaja saalis.
- Juurikaru põhikoolis kell 11 koolimajas.
- Pärnjõe koolis kell 10.
- Kergu lasteaed-alkkoolis kell 12.
- M. Lüdigi nimelise Vändra muusika- ja kunstikoolis kell 13 kooli aulad.

Vallas alustab sel aastal kooliteed 87 esimese klassi õpilast – Vändras ja Pärnu-Jaagupis mõlemas 33 last, Tootsis 12, Juurikarul 6, Pärnjões 2 ning Kergus 1 õpilane.

Tormikahjustused Uduveres

KATRIN KÖSTER
avalike suhete spetsialist

Tugevad suvised tormid on tänavu jätnud oma jälje ka Põhja-Pärnumaa loodus- ja kultuuripärandile. Uduveres asuv ohvipuu Riinu, mis on riikliku kultuurimälestisena kaitsealune ajalooline pühapaik, on saanud kannatada. Marutuulte tagajärjel murdus puu üks suur haru.

Kuna tegemist on arheoloogiamälestisega, tuleb murdunud osa käsitleda erilise ettevaatlikkusega. Muinsuskaitseameti Pärnumaa nõunik Terje Luure sõnul tuleks haru jätta sinna, kuhu ta langes, või paigutada see sobivalt ümber nii, et see ei segaks liiklust ega teehooldust. Koristamine või äraviiimine ei ole tavapärane ega soovitatav, samuti ei tohi murdunud puuoks sattuda lõkkesse ega kütteks.

„Tegemist on loodusliku pühapaigaga ning ka murdunud oksa tuleb austusega kohelda. Vahel on sellistest murrujäänustest loodud tähenduslikke dekoratiivobjekte, kuid igasugune edasine tegevus tuleb eelnevalt läbi rääkida ja kooskõlastada,” selgitas Luure.

Valla keskkonnaspetsialist Kersti Tammiksaar on suhelnud vastavate ametkondadega, et leida parim viis, kuidas olukorraga edasi tegeleda. Uurimisel on, milline võiks olla lahendus, mis arvestaks nii kultuurimälestise kaitse, liiklusohutuse kui ka kogukonna huvidega. Tuultes murdnud oks ei sega liiklust.

Ohvipuu Riinu on oluline osa paikkonna ajaloo ja identiteedist. Kuigi loodus on selle sümbolpuu välimust muutnud, jääb tema tähendus paigale alles.

Ohvipuu Riinu.

Kaasav eelarve toob Pärnjõe mänguväljaku

Käesoleva aasta kaasava eelarve konkursile esitati viis taotlust. Vallavalitsuse moodustatud viieliikmeline hindamiskomisjon vaatas üle kõik esitatud taotlused ning leidis, et rahvahääletusele lubatakse kõik projektid.

Esitatud taotlused olid järgnevad: välilava Pärnu-Jaagupi rahvamaja juurde, mänguväljak Pärnu-Jaagupisse Soo tänavale, supergraafika Pärnu-Jaagupi spordihoonele, mänguväljak Pärnjõe külla Sireli tänavale ning Libatse külla pinkide rajamise projekt „Iga pink räägib loo”.

Hilisemal vallavalitsuse istungil üks projekt siiski välistati ning rah-

vahhääletusele pandi lõpuks neli ettepanekut. Nimelt nägi üks projekt ette suure joonistuse teostamist Pärnu-Jaagupi spordihoonele. Aga et vallavalitsus on hoone omanik, ei andnud ta nõusolekut hoone välisilme muutmiseks.

Rahvahääletus toimus kohalike omavalitsuste infosüsteemis Volis 16.–29. juunini ning selle tulemusena võitis kaasava eelarve konkursi Pärnjõe mänguväljaku projekt, mis sai vallakodanikelt 403 häält.

Pärnu-Jaagupi mänguväljak kogus 265, Libatse pingiprojekt 76 ning Pärnu-Jaagupi rahvamaja varjualune 20 häält.

Toiduringluskapp asub Pärnu-Jaagupi rahvamaja kõrval.

FOTO: PÄRNU-JAAGUPI RAHVAMAJA

Pärnu-Jaagupis saab toidu ülejääke jagada

KAIRI NIINEPUU-MARK
MTÜ Roheline Vald

Augusti alguses avati Pärnu-Jaagupis Pärnumaa esimene kogukondlik toiduringluskapp. Päikesepaneelidega varustatud toidukapp on viieteistkümnnes selletaoline Eestis.

Vallavolikogu esimees Ülle Vapper on kohaliku toiduringluse alustamise osas lootusrikas: „Toidukapi rajamise üle on kogukonnas arutletud juba pikka aega. On siiras rõõm, et see hea algatus nüüd ka tegelikkuseks saab. Toidukapp annab võimaluse väärtustada toitu, mida meil sageli üle jääb – selle asemel, et ära visata, saame nüüd toitu omavahel kiirelt jagada. Usun, et kui kogukond algatusse ühiselt panustab, saab sellest üks kaunis ja kestlik koostöövorm,” ütles Vapper.

Vallavanem Madis Koit tähtsustas kogukonnatunde võimendamist: „See on igati tänuväärne ettevõtmine, mis tugevdab kogukonnatunnet, aitab peresid ning annab toidule, mis muidu võib jääda tarbimata, uue võimaluse jõuda kellegi toidulauale. Just sellised algatused

KAPI KASUTAJALE

- Kappi pandud toidu kasutamine on omal vastutusel.
- Too kappi ainult kõlblikku kaupa.
- Pane kappi ainult kinnised pakendid (avatud pakendite säilivusaeg võib olla oodatust lühem).
- Võta nii palju, kui tarvis ning jäta ülejäänud teistele.
- Jäta kapp enda järel puhtaks, et teistel oleks seda hea kasutada.
- Kui tood omavalmistatud toitu, märgi kindlasti peale valmistamise kuupäev, koostis ja ka allergeenid (nt laktoos, gluteen, pähklid jms).
- Kui kapiga on mõni mure, siis kirjuta Facebookis Pärnu-Jaagupi toidujagamise gruppi.

näitavad hoolivust ja ühtehoidmist meie vallas.”

Pärnu-Jaagupi toiduringluskapi ehitusele panid õla alla taastuenergia tootja Sunly ning energiamüüja Elenger. Sunly tuuleprojektide juht Sander Lõuk põhjendas kogukonnaprojekti toetamist sellega, et toiduringluskapp ühildab ettevõtte kaks põhiväärtust: kogukond ja taastuenergia.

„Usume, et nii nagu toit peab olema kõigile kättesaadav, peab seda olema ka taastuenergia. See projekt ühildab need kaks väärtust,” märkis Lõuk.

Elengeri juhatuse liige Raul Kotov tõi kogukonnaprojekti toetamisel esile ringmajanduse, jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vas-

tutuse põimumise: „Iga sooliidne ettevõtte saab ja võiks panustada kogukonna heaolusse. Toiduringluskapi ehituse toetamine on Elengeri abikäsi neile, kel on keerulisem toime tulla ning samas ühildub ressursisäästliku mõtteviisi toetamine meie ettevõtte väärtustega,” sõnas Kotov.

Toidukapp paigaldati kohaliku rahvamaja juurde ning selle haldamise võtab enda kanda rahvamaja kollektiiv.

Toiduringluskapi näol on tegu hübriidkapiga, mis võimaldab jahekapil saada jahutuseks vajalik energia ka päikesepaneelidest. Toidukappi saavad ülejäävat tarvitamiskõlblikku toitu tuua nii kaup-

lused, kohvikud, haridusasutused kui leibkonnad. Toidukapp on avatud 24/7 ning toiduringlus on kõigile tasuta.

Toidukappi paigutatud toidu kohta teabe levitamiseks on loodud Facebooki grupp Pärnu-Jaagupi toiduringlus, kust saab infot kapis leiduva kohta.

2021. aastal keskkonnaministeeriumi tellitud toidukao uuringust selgus, et Eestis tekib 167 000 tonni toidujäätmeid aastas. Toidujäätmetest poole ehk ligikaudu 84 000 tonni moodustab raisku läinud toit ehk toidukadu. Kogu toidutarneahela jooksul Eestis raisatud toidu väärtus kokku on hinnanguliselt 164 miljonit eurot aastas.

Toidukapi on kogukondliku algatuse korras välja töötanud mittetulundusühing Roheline Vald, mis viib ellu kestliku arenguga seotud ideid. Toiduringluskapi kontseptsioon on soliidne, ilmastiku- ja kasutajakindel, avalikku ruumi stiilselt sobiv toidukapp, mis motiveerib toitu väärtustama kõiki kogukonna liikmeid. Toiduringluskapid aitavad kogukonnal vähendada toiduraiskamist, võimendada kogukonnatunnet ja juurutada säästvat mõtteviisi.

Valimiste kajastamine vallalehes

Järgmises lehenumbris tutvustame vallalehes Põhja-Pärnumaa valla volikokku kandideerivate erakondade ning valimisliitude nimekirju ning programme.

Vallaleht eraldab igale valimisliidule või erakonnale kolmandiku leheküljest oma kandidaatide nimekirja ning valimisprogrammi punktide tutvustamiseks valla elani-

kele. Selle pinna umbkaudne maht on 2500 tähemärki.

Nimekirja ning valimisprogrammi juures avaldame ka valimisliidu või erakonna logo. Vali-

misreklaame vallaleht ei avalda.

Täpsustavate küsimuste korral saab lehetoimetajaga ühendust võtta e-postiaadressil ajaleht@pparnumaa.ee.

Maakonna kauni maakodu tiitli võitnud Metsaääre külas elavad Jenny ja Juhan Kulbok.
2 x KARMEN KÄRG

Maakonna kauneima tiheasustuses oleva eramu auhinna võitnud Vändras Pikal tänaval elavad Piret ja Harald Valk.

Kaks maakonna kauni kodu tiitlit tuli meie valda

AIN KIVILAAN
teabespetsialist

Augusti keskel tänas Pärnumaa omavalitsuste liit Kurgja talumuuseumis toimunud tänuüritusel Pärnumaa kauni kodu konkursi võitjaid. Sel aastal võitsid maakonna kodukaunistamise konkursil Põhja-Pärnumaa inimesed kaks laureaadi tiitlit kolmest.

Kauni maakodu tiitli võitsid meie vallas Metsaääre külas elavad Jenny ja Juhan Kulbok, kelle käetööna on nende kodu ümborus pakkumas rikkalikult silmailu eelkõige neile endile ja loomulikult ka külastajatele.

Maakonna kauneima tiheasustuses oleva eramu auhinna said sedapuhku

Vändras Pikal tänaval elavad Piret ja Harald Valk, kes on loonud väga kauni lillelise õue. Mõlema tiitli omanikud on pühendunud ilu loomisele enda ja ümbuskonna hüvanguks.

Mõlema tiitli võitjad olid kutsutud 24. augustil ka Pärnusse, kus president Alar Karis andis omakorda üle Eesti kaunistate kodude konkursi tunnustused, millega tõstetakse esile ilusaid kodusid ja kohti kogu Eestis.

President tänas laureaate, kes hoolitsevad rõõmuga oma kodu eest ja seda kõike vabast ajast. Tema sõnul on kodude kaunistamisel väga tähtis roll mõttemaastiku ja komberuumi kujundamisel.

ERRile antud usutluses ütles Vändras elav Piret

Valk oma kodu kohta järgmist: „Me oleme olnud õnnelikud inimesed, et oleme saanud elada pikka aega ühes kohas. Ning tänu sellele sa loodki enda ümber ilu ning siis ei raatsi sa sealt ka ära minna. See võibki olla ilusa kodu saladus, kus sul on hea ja ilus olla.”

„Selles majas oleme me kolmandat põlve peremees ja perenaine ning seal on igal ajastul olnud oma kodu rajamise mood. Ilmselt oleme saanud juba emapiimaga saanud kaasa oma eluväärtused ja oskused,” lisas Piret Valk.

Kaunistate kodude konkursi eesmärgiks on hea korrataseme tõstmine, kodukaunistamise tava propageerimine, üldilme parandamine ja maaelu väärtustamine.

Vasakpoolsetel pildidel on maakonna kauni maakodu tiitli võitnud Metsaääre külas elavate Jenny ja Juhan Kulboki kodu.
10 x SIRLI PEDASSAAR-ANNAST

Parempoolsetel pildidel on Pärnumaa kauneima tiheasustuses oleva eramu auhinna võitnud Vändras Pikal tänaval elavate Piret ja Harald Valgu kodu.

Reede õhtul hullutas publikut Tanel Padar koos bändiga.

Vändra ajalootahvli avab Mari-Liis Jaanson.

Vändra valla naiskoori ja hobikoori ühisesinemine.

Rahvatantsijate ühistants.

Laupäeval said lapsed lustida koos Lottega. FOTOD: MERILIN ALEINIK JA VÄNDRA KULTUURIMAJA

Vändra päevadel lei

Vändra päevad toimusid sel aastal 6.–10. augustini. Avamispäeva ja pühapäevase kohvikutepäeva vahele jäid teatripäev kohaliku teatri-studio etendusega, pidupäev, kus astusid üles ansambel Reminders ja Tanel Padar koos bändiga ning perepäev, kus sai lustida koos Lottega, mängida sportmänge ja kuulata kohalike kollektiivide kontserti. Ilmataat tegi kõigil päevadel meiega tublit koostööd ja iga vändrakas leidis loodetavasti endale sobilikku tegevust või vähemalt põhjuse kodust välja tulla, et heita pilk ajalootahvlitele, külastada näitusi, saada kokku sõpradega või kuulata kohale kutsutud esinejaid.

Vändra kultuurimaja tänab kõiki abilisi ja hea sõnaga toetavaid Vändra inimesi.

Kõige paremini oskavad toimunud kirjeldada aga alevi enda elanikud. Palusime mõnedel neist oma mõtted kirja panna.

ÜLLE TOMINGAS:

Vändra päevade avamiselt läks eriti hinge Vändra koguduse õpetaja muhe meenutus oma lapsepõlvest Vändras ja tema mõtte, et see koht, kus oled kasvanud, on olulise tähtsusega, et oma juuri ei tohiks unustada. Vändra on ka minu sünnikoht ja seepärast olen väga tänulik, et Mari-Liis ajalooalased infotahvlid kokku pani. Oma koha lugu võiks ju teada.

Perepäeva laadalt ostsin kohalikku mett ja muidugi Evalt Samliku Pekkeri seemneleiba ning spelta hapusaia. Lapsed kiusasid emasid Labubu letis, mind aga jätsid 12eurosed üllatuskarbid külmaks, oleks tahtnud rohkem kohalikke tootjaid näha.

Rahvatants, koorilaul ja pillimäng on eestlaste parigipidudel alati mõnusa rahvus- ja ühtekuuluvustunde tekitanud.

Tore oli üle tüki aja hobikooriga omakandi rahvale laulda. Meie repertuaar on lai ja koor, kes alustab oma 25. hooaega, on Imbi juhendamisel alati esinemistest huvitatud. Rahvatantsijad oma kaunit riide, lustakate või

siis jälle emotsionaalsete tantsudega olid eriti nauditavad.

Kohvikutepäevale läksin lapselastega – seepärast oli mu esimene valik Mürakaru. Olid ju mu lapsed ja ma isegi samas lasteaias käinud. (Tollased rühmamajad seisid küll hullus seisus umbrohus lasteaias aia taga.)

Aga see kohvikukogemus oli küll suurepärase. Vahukoorega vahvleid tuli mitu korda tellida, Anne pimesikumäng tõi kõigile naeru suule. Silja juhendas maalinurka, kus lapsed said enda kujundatud pinalid ja emale koti. Suured seebimullid hõljusid, kiiged kriuksusid, oli tore daid jutte ja kohtumisi.

Vahepalaks noortekohviku lihapirukad ja kooli poole teele.

Laste hitiks oli õnneloos. Hea väike käsi tõmbas loosist õpetaja Airi tehtud maasikakompoti ja õpetaja Eda võrratu rabarberisiirupi. Kaunis ehe ja Vändra kooli tass rõõmutasid suuremat. Hea, et saab nii ka Sokolovski fondi kaudu õpilasi toetada. Kalevi stiilipuhas diskonurk nõukaaegsete gramfonide ja plaatidega oli

Jakobsoni 50 kohvik.

Jõe tänava kohvik.

Karu kohvik.

Kooli kohvik.

dus tegevust kõigile

kirss tordil! Vahepeal tur-nima, maitsev seljanka kõhtu ja võiski koju puhkama minna..

Seekord jäid pidu- ja teatripäev vahele. Bassitümpstust võisin aimu saada, et vägev pidu kestis kaua.

Igatahes – suurepäraselt korraldatud nädalajagu üritusi. Aitäh kõigile korraldajatele!

SIRJE TOOMSALU:

Mulle avaldas muljet Indiaaniküla kohvik – tore oli see, et sai süüa lõkkel tehtud seljankat. Pannkookid olid samuti otse lõkke kohal küpsetatud. Vahva on seal külas muidugi tornsaun. Esimesel korrusel on keris, millel oli tuli all. Teisele korrusele minnes läks olemine päris kuumaks. Üleval on lava ja kaks kiike, mis köitega laes ripuvad. Sai kiigutud ka, aga proovi riietega saunas olla – liiga palav on. Äge saun oli – tuleks päriselt ka ära proovida, nagu saunas ikka käiakse.

ENELI KAUTS:

Augustikuu teisel nädalavahetusel muutub Vändra üldine pilt. Alevis liigub ringi rohkem inimesi kui

tavaliselt, sest paljud on tulnud selleks ajaks oma kodukanti külastama. Pühapäeval toimunud kohvikutepäeval sai näiteks külastada ka kooliaia kohvikut. Oli liigutav näha õpetajate rõõmu, kui nad kohetasid oma endisi õpilasi, kes olid ehk nende hoole all õppinud juba 15–30 aastat tagasi.

Tänavune nädalavahetus erines varasematest – see oli eriti sisutihe. Toimus kogukonnateater, kontsert, perepäev, kohvikutepäev ja mitu ajaloolist väljapanekut alevis. Üks kauneimaid algatusi oli majade ette paigaldatud ajaloolised fotod koos lühikesse kirjeldusega hoone ajaloo.

Sisserändajana oli mul väga huvitav seda visuaali näha. Ka Vändra mõisa ja kogu alevi ajalugu tutvustavad tahvlid pakkusid uudistamist.

Vändra karud pargis olid tõelised pilgupüüdjad. Jääme lootma, et ka talvel on nad kaunites ehetes. On hea näha, et meie alevis püütakse ilu luua. Reedeõhtuse peo dekoratsioonid pargis olid väga hubased.

Pühapäevane traditsiooniline kohvikutepäev

on Vändras väga armas tava. Sel aastal jäi eriti silma üks karutüdruk, kes oli justkui Vändra president – ta külastas iga kohvikut ja kallistas pea pooli külastajaid.

Usun, et sel nädalavahetusel leidis iga vallakodanik midagi, mis teda kõnetas. Selline suur ja südamlilik ettevõtmine ei jäta kedagi külmaks. Sügav kummardus korraldajatele!

Korraldajate eriline tänu läheb kõigile kohvikupidajatele. Suur tänu Gerlin Siim, lasteaed Mürakaru, Alliki Luuase ja noored noortekeskusest, Merit Eier ja Vändra gümnaasium, Mario Mägisalu ja maadlusklubi, Marike Mangusson ja Indiaaniküla lahke rahvas, Maive ja Tanel Nugis, Elve Saarmaa ja kiriku inimesed, Piesta Kuusikaru talu pererahvas, Mari-Liis Jaanson, Margit Perner ja kõik teie abilised. Tegite Vändra rahvale suure kingituse, et meil kõigil oli põhjust kodust välja tulla ning rõõmustada maitsva toidu, ilusa ilma ja üksteise seltskonna üle!

Aitäh teile!

Pitsa- ja kokteilikohvik.

Indiaaniküla kohvik.

Mürakaru kohvik.

Koraalikohvik.

Merkura talu kohvik.

Noortekeskuse kohvik.

Piesta Kuusikaru talu kohvik.

Tervisekassa ja ERGO kutsuvad:

Joonistusvõistlus lasteaedadele

“KUIDAS ELAVAD HAIGUSED MEIE ÜMBER?”

Tähtaeg: 15. oktoober
Lasteaiarühm osaleb tiimina.
Peauhind:
Lasteaiale tulevad külla Piip ja Tuut.

Auhinnad paneb välja ERGO kindlustus.
Lisainfo: tervisekassa.ee/joonistame

TERVISEKASSA
Teeme tähtsa lihtsaks

ERGO
Teeme tähtsa lihtsaks

Heinaküüni põleng Allikõnnu külas. FOTO: PÄÄSTEAMET

Heinaküüni põlengu põhjustas isesüttimine

MARIS MOORITS

Lääne päästkeskuse kommunikatsioonijuht

24. juuli hommikul kell 7.52 said päästjad väljakutse Põhja-Pärnumaa valda Allikõnnu külla, kus oli põlema süttinud heina täis küün. Päästjate saabumise ajaks oli 10×30 meetri suurune heinaküün lausleekides. Kella 11.30ks suudeti põleng lokaliseerida, kuid kustutustustööd jätkusid. Heinaküün koos seal olnud heinaga hävis tules praktiliselt täielikult.

Päästeameti tulekahjude menetleja Maarit Sofia Pakkoneni hinnangul põhjustas õnnetuse isesüttimine. „Hoone omanik oli küll hoolas ning heinu kontrollimas käinud, kuid isesüttimist ära hoida on siiski suhteliselt keeruline.” Heina isesüttimise võimalus on tõenäoline, kui ladustatud heinas on piisavalt niiskust ja hapnikku, mille tagajärjel algavad bioloogilis-kee-

milised protsessid ning nende tulemusel soojenemine. „Nii tõuseb temperatuur heina süttimiseks piisavalt kõrgele. Väga soe ja niiske ilmastik toetab kahjuks neid protsesse,” ütles tulekahjude menetleja. Taoliste õnnetuste vältimiseks menetlejal head ennetavat meedet pakkuda ei ole. „Kindlasti aitab ladustatud heina temperatuuri tihe jälgimine, näiteks saab selleks kasutada infrapunatermomeetrit. Võimalusel tuleks panna mitte liiga palju heina kokku ja seda aegajalt segada. Samuti võib olla kasu valvekaamera-test, mis reageerivad temperatuuri muutustele ja annavad sellest kiiresti teada.”

Allikõnnu küla tulekahjule reageerisid Pärnu, Vändra, Türi, Suure-Jaani, Pärnu-Jaagupi ja Järvakandi kutselised ning Taali, Kärü, Halinaga ja Lokuta vabatahtlikud päästjad, lisaks Pärnu välijuht.

Lääne päästkeskuse operatiivsündmused

MARIS MOORITS

Lääne päästkeskuse kommunikatsioonijuht

9. juulil kell 9.04 teatati, et Põhja-Pärnumaa vallas Loomse külas süttis tankla parklas veoauto. Sõiduki pidurisüsteem kuumenes üle ja seisma jäädes lahvas kolmanda silla rataste vahelt leek. Kohapeal olnud veoautojuhid aitasid käsikustutiga leegi maha võtta ning päästjatel tuli saabudes põlenud ala ainult veega jahutada. Ohtu ümbritsevale polnud ja kahjusid ei tekkinud.

14. juulil kell 11.41 kutsuti päästjad Põhja-Pärnumaa valda Pärnu-Jaagupi alevisse, kus põles garaaž. Toimunud oli elektrilühis ja tulekolded asusid seina sees. Omanik oli päästjate saabumise ajaks ise suutnud leegi pulberkustutiga maha võtta. Päästjad avasid põlengukolde juures seinakonstruktsioonid ning loputasid seda veega, hiljem kontrolliti ruum ja katus termokaameraga üle. Põlemise ligikaudne pindala oli 15 ruutmeetrit.

19. juulil kell 19.32 helistati häirekeskusesse, kuna Põhja-Pärnumaa vallas Allikõnnu külas märgati mahajäetud hoonest suitsu tulevat. Tulekolded olid hoone kahes erinevas tiivas, kus põlesid alustele pakitud bituumen katusematerjal ning teises tiivas põles vana kile. Nii-sugune tulekollete asetamine andis päästjatele alust kahtlustada süütamist. Päästjad likvideerisid põlengu kell 20.25.

23. juulil kell 19.48 sai häirekeskus teate Põhja-Pärnumaa vallas Lüüste külas põlevast eluhoonest. Päästjate saabumise ajaks oli umbes 50 ruutmeetri suurune ühe-kordne elumaja lausleekides ning tuli oli haaranud ka selle külge ehitatud kõrvalhoonet. Kella 20.20ks said päästjad põlengu kontrolli alla ning edasi see enam ei levinud. Päästjad avasid tulipesade leidmiseks konstruktsioone ning likvideerisid põlengu kell 21.38. Põleng sai alguse gaasipõletist lennanud sädemest.

Tõuksid pole mänguasjad

ELINA LAAS

Lääne prefektuuri veebipolitseinik

Viiimasel ajal on üha sagenenud õnnetused elektritõukerastega. Augusti alguses sõitsid noored Lääne-Virumaal kahekesi tõukerattal ja kukkusid nii, et üks sai neist vigastada ning viidi haiglasse.

Sarnane õnnetus juhtus samal ajal ka Vändras, kus kaks noort sõitsid tõukerattal ja põrkasid kokku jalgratturiga. Nii jalgrattur kui üks tõukerattal olnud noor said vigastada ja nad viidi haiglasse. Sel aastal on üle Eesti toimunud kergliikuriga tervelt 114 vigastustega lõppenud liiklusõnnetust.

Üsna tihti satume tunnistajaks olukordadele, kus noorte liikluskäitumine tõukeratastel on ohtlik nii neile endile kui teistele liiklejatele. Väga sage on kahekesi tõukerattal sõitmine, tähelepanematus ja lubatud suurema kiirusega kihutamine. Nii mõnelgi korral on autojuhid viimasel hetkel saanud pidama ja suutnud hullema ära hoida. Ent liikluses ei saa jääda lootma ainult teiste tähelepanelikkusele.

Elektritõukeratas ei ole mänguasi. See on kergliikur, mis võib liikuda kuni 25 km/h ja kokkupõrge sellisel kiirusel võib lõppeda raskete vigastuste või isegi surmaga. Kui ühele rattale lisandub teise inimese raskus, halveneb sõiduki juhitavus, pikeneb pidurdusteed ja suureneb õnnetuse risk. Kahe-

Elektritõukeratas.

FOTO: POLITSEI

REEGLID

Mõned reeglid meeldetuletuseks:

- elektritõukerattaga ei tohi sõita mitmekesi;
- alla 16aastane peab kandma kiivrit, soovitame seda kanda kõigil teistelgi;
- kiirus ei tohi ületada 25 km/h;
- tuleb valida tee- ja liiklusoludele vastav kiirus (vajadusel jalakäija kiirus);
- tõuksiga tuleb sõita alati kainelt;
- sõita tuleb ettenähtud kohas (kergliiklustee, jalgrattatee, jalgtee, kõnnitee);
- tuleb olla tähelepanelik ja teistega arvestav.

kesi sõitmine on põhjusega keelatud, sest see võib olla eluohtlik.

Palju näeme viimasel ajal ka seda, kus elektritõukerattal on tehnilisi omadusi muudetud ja lapsed sõidavad sellega isegi kiirusega 75 km/h. See on kiirus, millega ei tohi sõita elektritõukerattaga ei ükski laps ega täiskasva-

nu, sest sellise lõbusõidu tagajärjed võivad olla fataalsed. Elektritõukeratas on tegelikult väike mootoriga sõiduk, millega liiklemine vajab teadmisi, oskusi ja tähelepanelikkust.

Liiklusõnnetused ei juhtu ainult kuskil ajalehes või uudistes. Need juhtuvad siin ja praegu, tihti siis kui ei peeta kinni

reeglitest või loodetakse, et ju keegi teine näeb. Aga kui ei näe? Olen näinud, kuidas liiklusõnnetused muudavad inimeste elu. Näen, kui haavatavad on tõukeratturid, eriti pime-das, kahekesi, ilma kiivrita sõites, paljudel kõrvades kõrvaklapid, mille vali muusika summutab ümbritseva.

Münu soovitus on lihtne – noored, võtke elektritõukerattaid tõsiselt. Vanemad, rääkige oma lastega, kuidas ohutult liigelda ja olge ise kursis, mille te oma lapsele ostate ning sõitmiseks annate. Ja autojuhid, olgem tähelepanelikud, sest iga tõuks võib tähendada kogenematut liiklejat, kes ei pruugi mõista, kui suur oht teda varitseb. Me ei saa lubada, et üks hooletu sõit maksab kellegi elu.

Politsei operatiivsündmused

ALAR ABEL

piirkonnapolitseinik

18. juulil kell 11.05 ajal tabas patrull Pärnu-Rakvere-Sõmeru maantee 52. kilomeetril alkoholi tarbinud mootorsõiduki juhi. Alustati väärteomenetlus.

23. juulil kell 15.45 ajal tuli politseile teade, et alkoholi tarbinud mootorsõiduki juht sõitis vastu parkivat autot. Patrull tabas alkoholi joores mootorsõiduki juhi. Alustati väärteomenetlus.

24. juulil kell 16 ja 17 vahel andsid Pärnu-Jaagupi elanikud korduvalt politseile teada, et Pärnu-Jaagupis kõnnib umbes 50 aastane mees, kes karjub, vehib kätega ning tundub olevat tugevas joobes. Kuna mees liikus kogu aeg ringi, siis ei olnud patrullil lihtne meest leida. Lõpuks patrull siiski leidis mehe ja toimetas ta Pärnu haigla psühhiaatriaosa-konda.

26. juulil kell 2.24 ajal

kutsuti patrull appi Tõrdu külla, kuna seal ei saadud hakkama meesterahvaga, kes oli palju alkoholi tarbinud ning lubas maja põlema panna. Meesterahvas ei rahunenud ka patrulli saabudes ja patrull oli sunnitud mehel käed raudu panema ning toimetas mehe Pärnusse kainenema.

29. juulil kell 21.36 ajal sai politsei teate, et Pärnu-Jaagupis ähvardas alkoholi joores naine tuttavat meest ära tappa ja hoidis tal nuga kõri juures. Politsei tabas noaga ähvardanud naisterahva ja pidas ta kinni. Alustati kriminaalmenetlus.

2. augustil kell 21.55 ajal tabas patrull Libatse külas juhtimisõiguseta mootorsõiduki juhi. Alustati väärteomenetlus.

3. augustil kell 4.16 ajal anti politseile teada, et Vändra alevi keeldub alkoholi joores mees võõrast teda korrale kutsuda üritanud meest. Politsei ko-

hale jõudes oli vägivaldne mees jõudnud lahkuda. Alustati kriminaalmenetlus.

9. augustil kell 18.59 ajal sai politsei teate, et Tootsis lamab maas alkoholi joores mees, keda on peksnud. Politsei leidis mehe üles ning kutsus talle kiirabi, peksja tuvastamiseks alustati kriminaalmenetlus.

11. augustil kell 15.28 ajal anti politseile teada, et Põhja-Pärnumaa vallas löi naisterahvas kirvega pu-ruks akna. Politsei kohale jõudes oli naine jõudnud minna oma korterisse ja ei avanud politseile ust. Kuna naisterahvas ähvardas kirvega akna kaudu ka politseinikke, siis tekkis kahtlus, et naine võib olla ohtlik endale ja teistele. Päästjate abiga said politseinikud korterisse sisse ning viisid naise Pärnu haigla psühhiaatriaosa-konda ravile.

17. augustil kell 10.55 ajal tabas patrull Vändra

alevis juhtimisõiguseta mootorsõiduki juhi. Alustati väärteomenetlus.

18. augustil kell 00.25 ajal tabas patrull Loomse külas alkoholi tarbinud mootorsõiduki juhi. Alustati väärteomenetlus.

Sellel korral välja toodud juhtumites mängib suuremas osas juhtumites pearolli alkohol. Alkohol mõjutab inimese võimet võtta vastu ratsionaalseid otsuseid. Juba väike kogus alkoholi võib mõjutada inimest käituma plaanitust erinevalt. Tavapäraselt väljendub see rohke-ma alkoholi tarbimises kui eelnevalt planeeriti. Inimene jätkab alkoholi tarbimist, kuni kaotab täielikult kontrolli enda tegevuse üle. Tagajärjed on ülevaalt pool välja toodud. Põhja-Pärnumaa elanikele, kes ei soovi järgmise kuu operatiivsündmusi mitmekesisemaks muuta, soovitatakse alkoholi tarbimise piiri pidada.

Ilusat suve lõppu!

Leiu Lepik – 230 Pärnumaa naise kindlakäeline juht

KATRI LINDAU

Naiskodukaitse Pärnumaa ringkonna esinaine Leiu Lepik oli aastaid kodutütar ja nii oli loogiline jätkata Naiskodukaitset. Kui 2019. aastal loodi Vändra jaoskond, asus Leiu seda juhtima. Täna on ta kogenud ringkonnajuht ning ütleb kindlusega, et on organisatsioonist saanud palju rohkem, kui liitudes oodata oskas.

Kohe pärast Naiskodukaitsega liitumist osutus Lepik valituks jaoskonna juhatusse. Seejärel oli ta aastakese jaoskonna esinaine ning kuulus samal ajal ka ringkonna juhatusse.

Kuidas sai sinust ringkonna esinaine?

Kui tuli uue ringkonna esinaine valimise aeg, siis tundsin, et tahan selle rolli endale võtta, ja kandideerin. Jaoskonna esinaisena nägin mitmeid kohti, mida saaks parendada. Mulle väga meeldib organiseerida ja korraldada. Ringkonna esinaisena saab seda palju teha.

Täna on minu peamine ülesanne hoida fookust ja suurt pilti, suunata jaoskondade esinaisi nende töös. Nema on ringkonna esinaine ja ringkonna juhatuse käepikendused. Pidev koostöö ja üksteisemõistmine on meeskonna toimimiseks üliolulised.

Üldpildis on mured kõikjal sarnased: passiivsed liikmed, raskused endale rolli leidmisega, vabahtlike juhtide puudus. Olen tänulik meie jaoskondade juhtidele, kes nii suure südamega oma vabahtlikku tööd teevad ja probleeme lahendavad. Ringkonna esinaisena tunnen, et ei pea liigselt muretsema ja saan kindel

Leiu Lepik admiral Johan Pitka luurevõistlusel elukaaslasellega kaasa elamas.

FOTO: LIIS LEPIK

olla, et ülesanded saavad täidetud.

230 naise juhtimine on

suur vastutus ja olen oma ülesannet võtnud täie tõsidusega. Mul on kodus

väga toetav elukaaslane, tänu kellele mul õnnestub nii palju panustada. Mõnel koolitusel on kaasas terve pere – mees on vabatahtlik instruktor ja lapsed saavad ka kodust välja.

Naiskodukaitse on andnud mulle suure tutvusringkonna. Igal sügisel saame esinastega kokku, nii tore on näha ja kuulda, kuidas teises Eesti otsas toimetatakse. Ükskõik, kuhu linna ma satun, võin kindel olla, et tunnen seal mõnda naiskodukaitset.

Mille poolest Pärnumaa ringkond teistest eristub?

Meil on vinged naised. Viimaste aastatega on ringkonna liikmete arv peaaegu kahekordistunud. See on olnud meile intensiivne aeg, et kõik värsked

liikmed koolitada ja olla kindel, et keegi ei jääks unarusse.

Oleme leidnud neile väljundi ja jaoskondade juhtide suure töö tulemusena on ka passiivsed liikmed leidnud endale ülesanded. Tänu sellele panustame mitmekesisest rollidest: lööme kaasa kogukonna harimises, toimetame sihtüksuste ja sõjaaja ametikohtadel, toetame Pärnumaa malevat. Naistel on sära silmis ja tahtmine anda oma osa.

Arvan, et meie ringkond on väga esinduslik ja heas mõttes märgatud. Asjalikud naised toimetavad mitmel rindel ja on paljudele eeskujuks.

Mis on Pärnumaa ringkonnale lähiaastate suurim proovikivi?

Selle aasta tähtsündmus oli kindlasti võidupüha paraad. Saime olla väga oluline osa suurest pildist. Lisaks marssimisele oli meie naistel veel väga palju tähtsaid ülesandeid, mis toetavad paraadi õnnestumist.

Pikemas plaanis on oluline jätkata alustatud teed uute juhtide leidmisel ja koolitamisel. Pahatihti ei ole jaoskonna juhatused või esinaste kohad populaarsed ametid ja neid ülesandeid täidavad naised, kes panustavad juba niigi mitmel erineval viisil.

Peame saavutama selle, et üldkoosolekutel oleks kandidatuuri esitanud mitu inimest ja pink oleks pikk. Selleks aga tuleb teha korralik eeltöö ametite tutvustamisel ning pärast rollidesse valimist uusi juhte aidata ja suunata.

Sel aastal näiteks tegime esimest korda õppepäeva „Juhtide ABC“. Tagasisidest tuli välja, et see oli väga vajalik isegi mitmeid aastaid juhirollis olnud inimestele.

Samuti peame jätkama koolitamist ja suurendama esiti enda liikmete ja siis kõigi elanike kriisivalmidusoskusi ja -teadmisi. Mida rohkem on inimesi, kes oskavad end ise aidata ja tänu sellele ka oma peret ja lähedasi toetada, seda kindlamalt oleme kaitstud ja kõige valmis.

Naiskodukaitsete roll on Pärnumaal väga oluline. Meie olemasolust olakse teadlikud. Seda ilmetavad mitmekümned kutsed erinevatele külapäevadele, seminaridele ja suvepäevadele. Meid kutatakse rääkima kriisivalmidusest, metsas hakkamasaamisest ja nii edasi. Samuti oleme esindatud omavalitsuste kriiskomisjonides, et anda oma vaade evakuatsiooni teemadel.

Millist nõu annaksid Naiskodukaitse juhtidele?

Naudi oma aega sellel ametikohal. Võta kõiki kogemusi positiivselt – isegi kui midagi väga viltu läheb. Igast õnnestumisest ja ebaõnnestumisest on midagi kõrva taha panna. Need oskused, mida Naiskodukaitse saame, on hindamatud ja suurendavad iga inimese väärtust. Mitte ainult meie organisatsioonis, vaid ka eraelus ja töökohal.

Käesolev artikkel ilmus eelnevalt tänavu maikuu Kaitseliidu ajakirjas „Kaitse Kodu!“

VÄNDRA JAOSKONNA ESINAIN

AIRIN LAASMA, Naiskodukaitse Vändra jaoskonna esinaine

Pärast Leiu Lepiku suundumist Pärnumaa ringkonna juhiks asus Naiskodukaitse Vändra jaoskonda juhtima lasteaiaõpetaja Airin Laasma, kes oli ka varasemalt jaoskonna juhatuses.

„Kodumaaga seotud väärtused on mul juba lapsepõlvest saadik südames,“ räägib Airin. „Võtsin kaua hoogu, sest arvasin nagu paljud teisedki, et mul ei jätku organisatsiooni jaoks piisavalt aega.“ Kuid juba aasta pärast Naiskodukaitsega liitumist võttis ta ka Kodutütarde noortepäevade rolli ning peab seda üheks oma elu parimaks otsuseks. „Noortelt saadud siiras emotsioon on edasiviiv jõud,“ on tema sõnul võimalik Naiskodukaitse ja noortepäevade tegevused ühendada ning ise sellest kogemusest võita.

Airin Laasma

FOTO: ERAKOGU

Väärikate ülikool.

Väärikate ülikooli oodatakse õpilasi

SANDRA PEEGEL
Tartu ülikooli
Pärnu kolledži
turundusspetsialist

Tartu ülikooli Pärnu kolledž avab uue õppeaasta ja kutsub liituma väärikate ülikooliga – elukestava õppe programmiga, mis on mõeldud 50+ vanuses pärnumalastele. Selle eesmärk on anda teadmisi ühiskonnas toimuvate protsesside ja muutuste mõistmiseks, toetada enesekindlat toimetulekut igapäevaelus ning pakkuda võimalusi aktiivseks osalemiseks kogukonnaelus.

Väärikate ülikool arendab osalejate isiksust, loovust ja algatusvõimet ning kasvatab sotsiaalset vastutustunnet. Programm loob head võimalused suhelda, liita erinevaid põlvkondi ja avardada valmisolekut tulla toime

ühiskonnas aset leidvate muutustega.

Õppetöö toimub kaks korda kuus ning kavas on loengud päevakajalistel, poliitilistel, teaduslikel ja üldharivatel teemadel. Esinejateks on oma valdkonna tippspetsialistid, eksperdid, poliitikud ja avaliku sektori töötajad. Lisaks loengutele pakub väärikate ülikool praktilisi õpikodasid ja töötubasid, mille teemaatika kujuneb igal õppeaastal eraldi.

Registreeruda saab 17. septembril kell 16 toimuvale väärikate ülikooli avaaktusel kohapeal. Avaaktus toimub Hestia Hotel Strandi Jurmala saalis (A. H. Tammsaare pst 35, Pärnu).

Lisainformatsioon: Mari Suurväli, Tartu ülikooli Pärnu kolledži väärikate ülikooli projekti juht, mari.suurvali@ut.ee, tel 501 6715.

Psühholoogilise kogemusnõustamise teenus

Mina olen Piret Sults ja pakun psühholoogilist kogemusnõustamist. Oma teekonnal olen läbinud Teadlik Mina era-kooli 4aastase nõustaja väljaõppe, kogemusnõustaja ja tugiisiku kursused ning TÜ täiendõppes leinanõustamise ja kriisiolukordade toimetuleku kursused.

Mul on suurepärane kogemus nõustajana Tootsi lasteaed-põhikoolis juba poolteist õppeaastat. Meie vahel on kindel usaldus ja hea koostöö.

Elu vajab tasakaalu, pidev pinget vajab väljapääsu, iga kaotus vajab uut kohanemist reaalsusega ning iga reageering erinevale käitumisele vajab vastuseid.

Kas sa oled viimasel

ajal palju mõelnud, kuid pole olnud kellegagi rääkida?

Kas sa tunned mõnikord, et oled justkui „liiga väsinud“ oma elust?

Kas sa mõnikord igatsed, et keegi lihtsalt kuulaks?

Kui sa tunned, et soovid lihtsalt rääkida... Olen olemas. Ilma hinnanguteta ning ilma surve ja ootusteta.

Vestluseks ei pea olema valmis. Lihtsalt tule ja avastame koos. Sa pole ükski.

Kui soovid astuda esimese sammu, kirjuta meiliaadressile: piresults.omarada@gmail.com, Facebooki sõnumisse Piret Sults - Oma Rada või tel 515 6312.

Tasumine ja kohtumise koht on kokkuleppel.

Vändra kunstikoolil täitub 10 aastat

MARIS ROOST JA MERILIN ALEINIK
õpetajad

Kui sünnipäev langetab rahvusvahelisele muusikapäevale, siis on selge – kunst ja muusika panevad koos peo käima.

1. oktoobril saab Vändra kunstikool 10aastaseks. Jah, just nii – terve kümnend loovust, värve, plätserdamist ja geniaalseid ideid, mis on vahel küll õhtuks klassiruumi laeni ulatunud, aga see-eest siiani eredalt meeles.

Selle aja jooksul on koolist sirgunud terve hulk andekaid noori, kes ei la-seks oma pintslit ja pliiatsit enam käest ka siis, kui nende ette panna hunnik koduseid ülesandeid.

Meie vilistlaste seas on näiteks Margaret Roost, Daniel Teder, Toomas Kõuts, Anet Ind, Simona Tõnsing, Ketlin Hartõkainen, Sandra Madisson, Karola Esula, Kärt Kõuts, Sirli Pilli, Robin Pärnik, Adell Sophie Retsnik, Kirke Vellemäe, Oskar Perner ja Gerda Saal. Nende loominguline teekond on olnud täis värve ja arengut – mõnel nii palju, et koduseintele enam pilte ei mahuta.

Mullu tegime suuri tegusid

Möödunud õppeaasta oli samuti tõeline kunstiline seiklus. Kuigi me polnud avalikkuse ees nii palju pildis kui varem, siis salaja tegime ikka suuri tegusid. Näiteks said meie õpilased Aapo Puki juhendamisel teada, kuidas portree ei pea alati modelliga sarnanema (sest vahel on isegi parem, kui nad ei ole). Lisaks võtsime osa üleriigilisest projektist „101 modelli“, kus modellina istus meie ees lausa riigikogu liige Andrei Korobeinik.

Meeldejävv oli ka kohutamine teatrikunstnik Gerli Mägiga, kus lapsed kujundasid Kunksmoori saare. Kui Aino Perviku Kunksmoor oleks seda näinud, oleks ta kindlasti jäänud sinna pensionipõlve pidama.

Traditsiooniline jõulutrall

Traditsiooniliselt toimus ka jõulutrall, kus küpsetati piparkooke ja meisterdati kingitusi. Suur päkapikk ilmus kohale vihmavarjuga (tõeline moenähtus), aga tuju oli kõigil soe ja magus. Piparkoogid viidi Vändra kodu elanikele – sest kunst ja headus käivad käsikäes.

Koostöö Vändra raamatukoguga andis aga tulemuseks valgusinstallat-

Kollaaž Vändra kunstikooli tegemistest.

siooni „Inglitiibade sõnumid“. Kujutage ette makrorefleksist tiibu, mis särasid pimedas nagu disko-saal, ainult et pidu käis seekord möödujate südameis.

Kevadel avati õpilaste näitus „Karvased kangalased ja sulelised supermodellid“ – loomad said lavale täpselt sama uhkelt nagu Pariisi moemaja modellid. Sel õppeaastal ootab meid juba uus teema – „Ruum“. Ruum sees, ruum ümber ja ruum südames. Ja isegi külmkapi pealne võib olla ruum kunstiks.

Õppeaasta tipp hetk oli muidugi kahepäevane kunstilaager „Trükime lugu“, kus trükiti kõigega, mis kätte sattus – alates kartulitest ja kahvlitest kuni MDF-plaadini. Kui mõni laps oleks tahtnud, oleks ehk ka oma jalanõud pressi alla lükanud, aga õpetajad olid valvsad.

Ja et kõik see loominguline ralli mitte ainult meie seinte vahele ei jääks, käisime ka Pärnumaa ener-

giafestivalil, kus meisterdasime kaks hiiglasliku taaskasutusinstallatsiooni. Kui Taukari kontsert päeva lõpetas, oli selge: kunst ja muusika on parimad sõbrad.

Ootame külla kõiki vilistlasi ning sõpru

Nüüd, kui 1. oktoobril saab kunstikool 10aastaseks, ootame tagasi kõiki oma vilistlasi ja sõpru. Tule ja saa osa meie värvikast peost, sest sünnipäev ilma külalisteta on sama nagu pintsel ilma värvita.

Suur aitäh ka meie headele koostööpartneritele – Põhja-Pärnumaa vallale, Vändra raamatukogule, Vändra galeriile ja õpetajatele Vändra muusikakoolist. Teie toel on kunstikooli tegemised saanud hoogu ja värvi, mida ükski palett üksi ei suudaks anda.

Aga nüüd, kallid kunstihuvilised – kutse just teile! Kunst on üks olulisemaid loovuse arendamise

FOTO: VÄNDRA KUNSTIKOOL

viise ning sel õppeaastal toimub Vändra kunstikoolis tõeliselt palju huvitavat. Siin saab joonistada, maalida, voolida ja plätserdada, katsetada tehnikaid, millest isegi su pliiats pole veel kuulnud, ning luua kunsti, mille võib riputada nii seinale kui südamesse.

Sind ootavad iga kuu värvikad näitused, inspireerivad töötoad ja loovad seiklused. Meie koolis saad õppida nii põhi- kui ka vabaõppes. Lisaks toimuvad põnevad üritused ja laagrid, mis rikastavad kunstikogemust ja annavad uusi sõpru.

Septembris tule kindlasti proovima – prooviperiood on tasuta! Ole sa laps, noor või täiskasvanu – kui tunned huvi loovtegevuse vastu, ootame sind meie kunstikooli.

Rohkem infot e-postiaadressil maris.roost@vandradee.ee või tel 5819 4074. Asume ikka Vändras – kohas, kus loovusel on oma aadress.

Isamaalasel Mati Rosensteinil täitus suvel 80. aastaring

ALDO KALS
teekaaslane

Tänavu 2. juulil täitus Pärnu-Jaagupi munipsipaolpolitikul, muinsuskaitse- ja hoolekandetege- lasel Mati Rosensteinil 80. eluaasta. Mati ise ja mitmed tema lapsepõlve-, kooli-, seltsi ning teekaas- lased on samuti jõudnud või jõudmas kõrgesse ikka. Suured teod ja ettevõtmis- sed on jäänud minevikku ja nüüd on õigus loorbereil puhata ning möödunud meenutada.

Viimase viie aasta jook- sul on Mati perekonna, eelkõige aga kirikuõpetajast isa elutöö – Jakobi luteriusu kirik –, saanud väärrika krooni vägeva ki- vikatuse näol.

2022. aastal toimus suurejooneline üritus, millega Jaagupi rahvas meenutas 100 aasta möö- dumist Eesti järjekorras kuuenda vabadussamba esmaavamisest. Siis mee- nutati, et mõne kuuga kogus kohalik muinsuskaitse selts Mati eestvedami- sel 1988. aasta sügisel suu- re rahasumma ning taas- tas järgmise aasta 18. juu- nil selle toel endise vaba- dussamba.

2023. aastal tähistasid jaaguplased ning uduvere- lased Eesti õigeusu kiriku kohaliku ja Tallinna Is- sanda muutmise peakiri- ku ülempreestri Emma- nuel Kirsi ning järgneval,

Mati Rosenstein pidamas kõnet 1989. aasta 18. juunil Pärnu-Jaagupi vabadussamba taasavamise üritusel.

2024. aastal, Memento esi- ritta kuulunud uduverela- sest vabadusvõitleja Elmar Joosepi sajandat sünni- aastapäeva.

See, mille eest hoiatas Eesti õigeusu kiriku taas- taja isa Emmanuel 35 aas- tat tagasi, hakkab alles nüüd tasapisi mõne esipo- liitiku juuste alla imbu- ma. Idakaarde vaadates on enamus „usupuhastus- tööd“ veel tegemata, sest omad kõrgete tiitlitega ko- dukootud „usuvabaduse kaitsjad“ seisavad põiki teel ees.

Mullu 27. veebruaril möödus 75 aastat Pärnu- Jaagupi naabruses metsa- vendade Ertsma punkrila- hingust. Tore, et meil on sündmuskoha lähedal väärikas mälestuskivi, kus seda traagilist aja- loosündmust pidulikult tähistada. Siinkohal jälle tänusõnad Jaagupi muin- suskaitsjatele ning nende juhile Matile.

Tänavu 10. mail tähis- tati Jaagupi kooli 345. aas- tapäeva ning taas on või- malus tänada kohalikke muinsuskaitsejaid, kes

alustasid kooli rootsiaegse taustaga aastapäevade saagat täpselt pool sajan- dit tagasi. Nii tähistati viieaastase eeltöö järel Jaagupi kunagise koolima- ja, täpsemalt köstrimaja asukoht kivisse raiutud aastaarvudega 1680–1980.

Siit sai alguse rootsiaeg- sete koolide liikumine, mis ametlikult vormistati 1984. aastal Turba kesk- koolis ja mida praegu ju- hib Forseliuse Selts, kuhu kuulub ka Jaagupi kool.

Samuti kaunistab kooli parki meie kooli nimeka-

le kasvandikule, Tartu üli- kooli ilmastikuteadlasest professor Kaarel Kirdele te- ma sajandaks sünniaasta- päevaks 1992. aastal püsti- tatud kunstiline sepiustu- lelipp.

Selles artiklis kirjapan- du on väike osa jaaguplas- te isamaalise rahvusliku ajaloomälu jäädvustami- sest, tööde nimekiri ise on üsna pikk ja kirjas seltsi ajalooaamatus. Kõike se- da on õigus koos Matiga täna ning edaspidi meel- de tuletada.

Palve nooremale põlv-

konnale: kui kiriku- või surnuaia noolsirged mit- mesajameetrised piirde- müürid kipuvad siin-seal murenema, pange palun käed külge, veteranidest pole enam asja.

Matit õnnitlevad Pärnu- Jaagupi kunagise keskkoo- li 8. lend (1963), muinsus- kaitsjad, hoolealused ja töökaaslased Halinga tur- vakodust, Põhja-Pärnu- maa vallavalitsus, Jakobi luteriusu kogudus ning Isamaa erakonnakaasla- sed.

Aeg ei peatu

EVE LAURI
Lõo Jaani tütre tütar

RENATE LIND
Valistre Eno talu perenaise Maria Reinu tütre tütar

FELIKS MÄNNIKOV
Anna Männikovi poeg, koduloo uurija

Olles lugenud Pärnu-Jaagupi koduloolase Sergei Seelandi toekat uurimistööd endise Halinga valla ajaloo- st ja sirvinud tema poolt koos- tatud raamat-albumit „Halinga vald fotodel“, pea- tus pilk Jakobi-Uduvere apostliku õigeusu kirikul, mis ehitati aastal 1866.

Kirik ehitati raudkivist ja kahe torniga. Raudkivist väljatahutud kiriku- aia vä- rava postid, kiriku trepi ja sinna juurde kuuluva ba- lustraadi meister oli kogu- duse liige, kiviraidur Niko- lai Peetson (1853–1933). Te- ma raiutud on ka Uduvere kalmistu endise peavära- va raudkivist kaks tugi-

sammast. Tänapäevaks on säilinud mõned tema poolt tahutud hauatähised, sealhulgas Nikolai Peetso- ni matmiskoha obelisk.

2024. aastal korras- tati tema hauakoha ja samba ning käesoleva aasta 25. augustil paiguta- sime järeltuleva põlvkon- na poolt mälestussamba- le mälestustahvli.

Oleme väga tänulikud Pärnu-Jaagupis elanud, kuid tänapäevaks meie hul- gast lahkunud koduloo- urijale Elmo Rukkile, kes koostas 1974. aastal Peet- sonite sugupuu skeemi.

Arhiividest on leitud esimesed andmed aastast 1715, kus Pööravere mõisa- maadel elanud Kantri Peet (Peetson) võttis naiseks Kelletama Pädi peretüt- re Marri (Jürgenson või Jüri- tson?) Nende perre sündis 9 last.

Peeti ja Marri poeg Mart (1754–1818) abiellus Lõo pe- retüt- re Kaiaga (1766–1804). Järgneva põlvkonna esi- ndaja Jaan Peetson (1784– 1855) abiellus Sepaaseme

peretüt- re Kai Pidermanni- ga (1793–?). Nende poeg Jaan (1819–1896) naitus Lõo- lt pärit Mihkli tüt- re Mari- ga (1820–1890). Elama jääd- i Lõole, kus neil sündisid lap- sed Nikolai, Mart, Mihkel, Leenu, Jaan, Jakob, Peet, Katariina, Jüri ja Maria.

Nikolai Peetson elas Mõisakülas Lõo talus poissmehena, kuulus Udu- vere kiriku kogudusse ja pühendas oma elu usule ning tegi kiviraiumistööd.

Mõningatel andmetel tehti kiviraietöid Sefferi maadel veski lähistel. Kuid täpsed andmed selle kohta puuduvad. Kindlas- ti on inimesi, kellel on tea- vet või mälestusi Uduvere kiviraietöökojast. Iga info- kild ja abi on teretulnud.

Pisut meenutamis- Ni- kolai vanemast vennast. Peet Peetson, Jaani poeg (1850–1902) abiellus Tüha- maa külast pärit Riina Hanseniga (1865–1902). Per- re sündisid lapsed – Jaan Peetson Lõo (1890–1963), Maria Lusik, Rein Peetson (1892–1976) Mihkel Peetson

(1895–1937), Anna Männi- kov/Peetson (1899–1965) ja Jakob Peetson (1902–1902).

Nagu sünnidaatumis- test saab järeldada, jäid lapsed varakult orvuks. Enne oma lahkumist pa- lus Peet oma nooremal vennal Nikolail võtta lap- sed oma hoole alla ning lapsed kasvasid täiskasva- nuks Mõisaküla Lõo talus. Jaan jäi Lõole, Maria läks Valistre Eno tallu, Mihkel jõudis Tallinna ja Anna alustas iseseisvat elu Pär- nus.

Meie mälestused oma emast Annast, vanavana- emast Mariast ja vanava- naisast Jaanist on veel elus ja mälus, aga uued põlvkonnad kasvavad pea- le. Kas nad peaksid tund- ma oma sugupuud, tead- ma vaarvanemate elukäi- ke, leidma üles Uduvere kalmistule maetud Peet- sonid ja vastutulevale tut- tavale näole ütlema: „Tere, sugulane!”

Igal asjal on oma aeg. Kes minevikku ei mäle- ta, elab tulevikuta. (J.Liiv)

Obelisk Nikolai Peetsoni matmiskohal.

FOTO: ERAKOGU

KÜSIMUS

Ajalehes „Pärnu Postimees“ ilmus 7. veebruaril Silvia Paluoja poolt kirjutatud artikkel „Kolmel korral surma mõistetud Georg Kold jättis metsavennana meile mõista- tuse.“

Noppeid Georg Koldi eluloost: sündinud 1. detsemb- ril 1884. a Pärnumaal, Pööravere vallas Katsioja talus. Õppis Uduvere kihelkonnakoolis, kus oli hiljem noorem- õpetaja ning 17. veebruaril 1907 abiellus Anna Peetsoni- ga.

Kas keegi teab, kelle peretütar oli Anna Peetson?

ATH TUGIGRUPP LAPSEVANEMATELE VÄNDRAS 2025

**KALLID
LAPSEVANEMAD,
VANAVANEMAD,
ÕPETAJAD.**

Kui teie lapsel on ATH (aktiivsus- ja tähelepanuhäire) või kahtlus selle olemasolule, olete oodatud tugigruppi, kus saab jagada kogemusi. See ei ole loeng, vaid vestlusring, kus on turvaline ja hinnanguvaba keskkond ja saab arutada igapäevaseid rõõme, muresid ja väljakutseid.

Rühmas käsitleme teemasid nagu:

- Kuidas toetada last eneseregulatsioonis
- Kuidas toime tulla pereelus tekkivate pingetega
- Mida lapsevanemana ise vajame, et tugevana püsida
- Kuidas rääkida lapse õpetajate ja teiste spetsialistidega
- Lapse õppimist toetavad võtted

Kohtumised toimuvad kord kuus, septembrist mai kuuni. Kohtumisi viib läbi Pärnu Haigla eripedagoog Tiina Liiv

MILLAL KOHTUME

- 15.09.25
- 27.10.25
- 17.11.25
- 8.12.25
- 19.01.26
- 16.02.26
- 16.03.26
- 20.04.26
- 4.05.26

• Kohtumise aeg 17.00 - 18.30

KUS KOHTUME

Vändra raamatukogu konverentsisaal
Pilve 2. Vändra

**KOHTUMISED ON TASUTA.
VAJALIK
REGISTREERIMINE:
TIINALIIV.TL@GMAIL.COM**

Vändra raamatukogus alustab lapsevanemate tugigrupp

Sel sügisel alustab Vändra alevi raamatukogus tegevust lapsevanemate tugigrupp, mis on mõeldud vanematele, kelle lapsel on aktiivsus- ja tähelepanuhäire (ATH) või kahtlus selle olemasolule.

Grupi eesmärk on pakkuda turvalist ja hinnanguvaba keskkonda, kus lapsevanemad saavad jagada kogemusi, arutada murekohti ning saada praktilisi nõuandeid. Tugigrupp on toetatav vestlusring, mida juhendab eripedagoog.

Fookuses on järgmised teemad:

- kuidas toetada last keskendumisel ja eneseregulatsioonis;
- kuidas tulla toime pereelus tekkivate pingetega;

- kuidas hoida iseenast ja püsida tugevana;
- kuidas suhelda õpetajate ja teiste spetsialistidega.

Kohtumised toimuvad kord kuus, alates käesoleva aasta septembrist kuni järgmise aasta maini. Täpsemad kogunemiste kuupäevad sel aastal on 15. september, 27. oktoober, 17. november ja 8. detsember ning järgmisel aastal 19. jaanuar, 16. veebruar, 16. märts, 20. aprill ja 4. mai.

Grupi kogunemise aeg on hetkel veel täpsustamisel (valikus kell 17.00–18.30 või 17.30–19.00). Grupi juhendaja on eripedagoog Tiina Liiv ja osalemine on lapsevanematele tasuta.

Vahenurme seiklusrada sai laienduse

Seiklusraja laiendamine on 2024. aasta Eesti 4H noorteorganisatsiooni kuuluva Vaheka noorte klubi algatusel Vahenurme seltsi Vaheka kohaliku omaalgatuse programmi esitatud projekti „Vahenurme seiklus- ja ronimisrada“ jätkutegevus. Kuna seiklusraja I etapis sai valmis ainult osa rajast, mis oli mõeldud väiksematele lastele kasutamiseks atraktsioonidega, siis vanemad noored soovisid rada laiendada keerulisemate väljakutset pakkuvate elementidega.

Saime klubi noortega kokku, valisime sobivad ronimise elemendid ning esitasime koostöös MTÜga Pill kohaliku omaalgatuse programmi 2025. aasta kevadvoorus jätkuprojektina taotluse „Vahenurme seiklus- ja ronimisrada II etapp“.

Projektitaotlus sai positiivse vastuse ning 2025. aasta juuli lõpus sai valmis seiklusraja laiendatud rada.

Seiklusraja laienduse püstitamise ja projekteerimise kogumaksumus oli 4440,80 €, millest enamus – 3996,72 eurot – tuli toetusena kohaliku omaalgatuse programmist ning 444,08 eurot ehk 10% Põhja-Pärnumaa vallavalitsuselt. Lisaks toetas Põhja-Pärnumaa vallavalitsus projekti elluviimist raja territooriumile istepinkide valmistamiseks vajalike materjalide soetamisega summas 133,96 eurot ning laiendatud raja läbimise instrueerimise töötoa läbiviimist summas 72,80 eurot.

Projekti elluviimiseks

Vahenurme seiklusraja laienduse avamisüritusel osales 54 inimest.

FOTO: KRISTJAN KÜTIMETS

toimused vabatahtliku tegevusena kogukonna sündmused:

- 14. juuni istepinkide ja korrashoiu teavitussiltide korraldamine ja paigaldamine;
- 21. juuni kogukonna seminar-talgupäev. Seiklusraja territooriumi korraldamine ning raja kasutamise ja territooriumi korrashoidmise ja hooldamise põhimõtetes kokkuleppimine.

- 26. juuli seiklusraja laiendamise sportlik avamispidu.
- 26. juulil avasime pidulikult Vahenurme seiklus- ja ronimisraja laienduse. Oli üks tore sportlik ja rõõmsat melu täis päev kogukonna perede ja lähedaste seltsis. Avamisüritusel osales kokku 54 inimest.

Seiklusraja laiendamise

valmimise ja avamispeo toetajad:

- Akkerlac OÜ – seiklusraja ronimisraja rajamiseks ettevõttele kuuluva territooriumi võimaldamine;
- Auvõlg OÜ – korrashoiu teavitussiltide puumaterjal ja talgutel osalemine;
- Falador OÜ – seiklusraja projekteerimine, paigaldamine ja raja kasutamiseks kogu vajaliku dokumentatsiooni valmistamine;
- Vahenurme külaselts Vaheka – korrashoiu talgutel osalemine ja talgulistele toetustamiseks seltsimaja ruumide võimaldamine;
- noorteühing Eesti 4H – korrashoiu siltide printimine ja kiletamine ning avamispeo ürituse kringel ja meened;
- 4H Vaheka noorte klubi – seiklusraja territooriumi korrashoiu teavitussiltide ja istepinkide meisterdamine ning koristustalgutel osalemine;
- Põhja-Pärnumaa vallavalitsus – projekti kogumaksumusest 10% ehk 444,08 eurot kaasfinantseerimine ning raja territooriumi istepinkide puumaterjal ja kaitsevärvi;
- kohaliku omaalgatuse programm – projekti kogumaksumusest 90% ehk 3996,72 eurot finantseerimine.

Seiklusraja püstitas ettevõtte Falador OÜ, kes juba 2024. a Vahenurme külaseltsi poolt taotletud ja KOP poolt rahastatud ning Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse poolt kaasrahastatud seiklus- ja ronimisraja projekti esimeses etapis näitas professionaalset lähenemist ja tegutsemist.

**PÄEVAL
"KIIXSUGA"
VÕISTLUSED**

06.09.2025

**TEISTMOODI
SPORDIPÄEV JA
SUVELÕPUDISKO
VIHTRA SAAREL**

**SPORDIPÄEVALE ANTAKSE
START KELL 11
DISKOTAMA HAKKAME
KELL 20**

TEGEVUSED:
SPORTLIKUD MÕÕDUVÕTMISED
NÄOMAALINGUD
PEHME JÄÄTIS JA SUHKRUVATT
SAARE GRILLI GURMEE
TANTS JA TRALL

**SPORDIPÄEVAL OSALEMINE TASUTA
DISKOPILET 10 EURO (NB! KUNI
14-AASTASED (K.A) TASUTA)**

**KORRALDAB
MTÜ VIHTRA KÜLA SELTS**

**ÕHTUL
DJ
LENNY
LAVIDA**

**ÜRITUS
KOGU
PERELE**

Märka ja tunnusta

Kutsume üles märkama ja tunnustama meie kogukonna liikmeid, kes on oma töö ja panusega esile tõusnud.

**Aukodanik
Väpimärgi kavaler
Valla uhkus**

Võta hetk aega ja pane meie poole tee oma ettepanek hiljemalt 15. september.

Kandidaatide esitamine vald@pparnumaa.ee

Põhja-Pärnumaa vallavalitsus

**Tunnusta 2025
HARIDUSE
tegijaid**

aasta hariduse tegu
aasta kooliõpetaja
aasta lasteaiaõpetaja
aasta huvihariduse õpetaja
aasta hariduse sõber
aasta klassijuhataja
aasta noorõpetaja
aasta tugispetsialist
aasta õppeasutuse juht
aastate õpetaja

Esita oma hariduse tegija
10. septembriks 2025

vald@pparnumaa.ee

Põhja-Pärnumaa vallavalitsus

Haridusasutustes rõhutakse rohkem tervisele

EVELIN KRUUSALU
tervisekassa turunduse
peaspetsialist

Möödunud aasta alguses alustasid Eesti maakondades tööd haridusasutuste terviseedendajad, et aidata kujundada oma maakonna lasteaedades ja koolides tervist väärtustavat elulaadi. Pärnumaa haridusasutuste terviseedendaja Madli Murumaa tõdes, et üks keerulisemaid asju uues ametis oli oma rolli selgitamine.

Pole ka ime, sest Eestis on haridusasutuse terviseedendaja üsna uus nähtus, mis sai alguse tervisekassa, tervise arengu instituudi ja maakondade arendusorganisatsioonide koostööprojektist. Selle eesmärk on senisest tõhusamalt tegeleda terviseedendusega lasteaedades ja koolides.

Eesmärgi saavutamiseks värvati kõikidesse maakondadesse ning Tallinnasse ja Tartusse terviseedendajad, kes toetavad oma maakonna või linna lasteaedu ja koole nii teoreetiliste teadmiste kui ka praktiliste tegevustega, et kujundada laste ja noorte seas tervist väärtustavat elulaadi. Siiski ei lähe haridusasutuse terviseedendaja ühtegi kooli või lasteaeda tööle, vaid pakub neile tuge ja teadmisi.

Madli Murumaa tööpõld on lai, sest Pärnumaal on kokku 73 haridusasutust, mille hulka kuuluvad 29 lasteaeda ja 44 kooli. Nende hulka on arvestatud ka lasteaedalgkoolid, mis täidavad kahte rolli, pakudes nii kooliharidust kui ka lasteaia teenuseid.

Sügisel on Murumaa külastanud enamikku koole ja lasteaedu, osasid neist korduvalt. Külastuste eesmärk oli tutvustada ennast ja oma tööülesandeid, samuti kaardistada haridusasutustes seni ette võetud terviseedenduse

Madli Murumaa (paremal) on Pärnumaa haridusasutuste terviseedendaja. FOTO: ERAKOGU

praktikad. „Koostöö loomine on olnud pikk protsess, mis nõuab järjepidevat suhtlemist ja usalduse võitmist,” nentis ta.

Kõiki ei saa ühe vitsaga lüüa

„Haridusasutuste külastamine on olnud üks olulisemaid tegevusi, igale koolile ja lasteaiale on personaalne lähenemine. Oluline on igat asutust tundma õppida, et mõista nende vajadusi ja leida sobivaid terviseedenduslikke lahendusi. Samuti on olulist rolli mänginud koolitused ja seminarid, mis on aidanud suurendada enesekindlust ning teadlikkust,” kinnitas Murumaa.

Igas koolis ja lasteaias vaadatakse üle, millised on nende terviseedenduslikud tegevused ja mida saab veel paremini teha. „Tähtis on olnud heade praktikate jagamine, kus tutvustan teiste haridusasutuste edulugusid, et inspireerida ka teisi nende eeskujuga järgima. Lisaks olen suunanud juhtkondi

terviseeeskondade loomise poole, mis aitavad terviseedenduslikke tegevusi süsteemselt koordineerida. Samuti olen innustanud kaaluma teaduspõhiseid sekkumisprogramme, mis toetavad noorte tervislikku arengut,” sõnas terviseedendaja.

Loevad eeskujud, mitte loengud

Madli tõdes, et töö terviseedendajana ei ole lihtne. Üks suurem raskus on olnud enda rolli ja tööülesannete selgitamine, sest haridusasutuse terviseedendaja roll ei ole kõikidele tuttav. „Lühidalt öeldes on terviseedendaja ülesanne tagada, et noored teaksid, mis on neile hea selleks, et püsida terve. Seda saab teha mitmel viisil: julgustada lapsi rohkem liikuma, tasakaalustatult sööma, piisavalt magama, olema eeskujuks suuhügieeni jälgimisel, sõprade ja perega koos olema ning leidma iga päev aega mängimiseks ja puhkamiseks.

Need lihtsad harjumused aitavad lastel kasvada teadlikeks noorteks, kes oskavad enda tervise eest hoolt kanda,” kirjeldas Murumaa.

Terviseedendajale on rõõmu teinud haridusasutused, kus koostöö sujub ja nii juhtkond kui ka õpetajad töötavad ühiste eesmärkide nimel. „Sellised koolid ja lasteaiad on eeskujuks teistele haridusasutustele ja noortele. On asutusi, kus omavahelised suhted on prioriteet. See loob hea sisekliima ning nendes asutustes on juba loodud terviseeeskonnad, tegevuskavadesse on lisatud konkreetsed sammud terviseedendamiseks ning on rakendatud teaduspõhiseid programme, mis toetavad laste tervislikku arengut,” tõi Murumaa näiteid. Ta kinnitas, et sellised koolid ja lasteaiad ning nende avatud suhtumine inspireerivad jätkama ja otsima viise, kuidas ka teised haridusasutused saaksid sarnaseid lahendusi kasutada.

7. septembril toimub Pärnus Kaubamajas huvitegevuste mess Huvikas 2025.

Pärnus tuleb huvitegevuste mess

Pärnu maakonna huvitegevustest saab hea ülevaate 7. septembril toimuvatel huvitegevuste messil Huvikas 2025. Kaubamajakasse kogunevad taas Pärnumaa huvitegevuste pakkujad.

Mess on leidnud hea vastuvõtu laste ja lastevanemate poolt ning on seetõttu väärtuslik koht nii huvitegevusvõimaluste tutvustamiseks huvitegevusringidele, huvikoolidele ja vabaajategevuste pakkujatele kui ka huvitegevuste leidmiseks noortele, lastele ja peredele. Mess on tasuta nii huviringide tutvustajatele kui ka külastajale.

Tegevusi seinast sein

Mess toob sel päeval Kaubamajakasse kokku pea 10 000 huvitegevuste uudistajat ja üle pool sajaku huvitegevuste pakkuja. Esimene mess toimus 2016. aastal ning aasta-aastalt on lisandunud uusi põnevaid koole, ringe ja klubisid, kes pakuvad võimalusi arendada nii vaimseid kui füüsilisi oskusi ning leida põnevaid vaba aja veetmise võimalusi.

Kell 12 algab Kaubamajaka aatriumi laval kirev programm, kus astuvad üles muusikud, tantsijad, akrobaadid, näitlejad ning toimuvad spordishow-d ja auhinnaaloosimised.

Huvikas aitab Pärnumaa lastel, noortel ja peredel üles leida just neile sobivad aedad, kasulikud ja huvitavad vabaajategevused.

Kõike saab ise järgi proovida

Messil osalejad pakuvad lastele ja noortele kohapeal võimaluse nõ maitse suhu saada ning omal nahal erinevaid tegevusi proovida. Osaleda saab loosimistes, mängudes, võistlustel, õppida eri tehnikaid ja proovida erinevaid spordialasid. Huvikoolidel ja -ringidel on kaasas soodsad messipakkumised ning mängudes ja võistlustel osalejatele on välja pandud toredad auhinnad.

Huvitegevuste mess toimub 7. septembril kell 12–16. Huvitegevuste võtmes võib öelda, et kui sind ei ole Huvikal, siis pole sind huvitegevuses olemas.

Bussiliin 54-2 pikeneb hommikuti Pärnu-Jaagupini

Pärnumaa ühistranspordikeskuse (PÜTK) teatel saavad alates 1. septembrist endisest parema busisühenduse Pitsalu ja Maima külade rahvas. PÜTK pikendab bussiliini 54-2 Pärnu-Lavassaare homikusel väljumisel Pärnu-Jaagupini, kui buss läbib ka Pitsalut ning Maimat.

PÜTKi vanemlogistik Avo Rahu sõnul saab uus pikendatud bussiliin numbri 54-4 ning see hakkab Pärnu bussijaamast väljuma kell 7.15, ehk siis

PÜTK pikendab hommikuti bussiliini nr 54-2 Pärnu-Jaagupini. FOTO: KALJU KASEMAA

45 minutit endisest varem. „See muudatus on tehtud Põhja-Pärnumaa vallavalitsuse ettepanekul ning

sõitjate soovil. Varasem väljumisaeg on tingitud Pitsalu, Maima ja Vahe-nurme külade laste vaja-

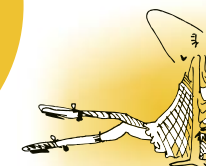
dusest jõuda õigeaegselt Pärnu-Jaagupisse kell 8.30 algavatesse koolitundidesse,” lisas vanemlogistik. „Samuti tekib pealinna sõita soovivatel inimestel võimalus kell 8.20 istuda Pärnu-Jaagupis ümber Pärnust Tallinna sõitvale bussiliinile nr 273.”

Tagasi Pärnu poole alustab buss Pärnu-Jaagupist sõitu kell 8.32 ning jõuab Pärnusse kell 9.34.

Uuel bussiliinil toimub liiklus iga päev ning liini teenindab AS Sebe.

Kõik Pärnumaa huvitegevused ühes kohas!

Infotund Vändra alevi hoolekandekeskuses

Kutsume kõiki huvilisi osalema Dementsuse sõprade infotunnis ja Vändra alevi hoolekandekeskuse avatud uste päeval 11. septembril kell 14.30.

Infotund kestab 60 minutit ning seal tutvustatakse, kuidas ennetada mäluhaiguseid ja toetada mäluhaigusega inimesi. Infotunni lõpus

saab igaüks vabatahtlikuna hakata Dementsuse sõbraks. Dementsuse sõprade liikumine on alguse saanud Inglismaalt, et tõsta kogukonna teadlikkust ja vähendada stigmat dementsuse teema üle. Infotundi viib läbi dementsuse kompetentskeskuse nõustaja ja tegevusterapeut Hanna-Stiina Heinmetts.

Metsarahvapäev ootab Kaismale matkale

20. septembril peetava üleriigilise metsarahvapäeva raames toimub Kaisma Suurjärve ääres kohaliku metsaomaniku Andres Metsoja eestvedamisel tasuta metsaretk, kus näeb oma silmaga, kuidas teadlik tegevus metsa ilmet ja arengut kujundab.

Retk viib osalejad mööda metsasihti hooldatud ja hooldamata metsa piirile. Liigutakse jalgsi läbi erinevate metsatüüpide ja vaadeldakse, kuidas mõjutavad kraavid metsa kasvu, milline näeb välja laggeraie ala, kuhu on juba istutatud uus mets ning räägitakse, millist hoolust noored puud vajavad.

Ringkäigul näeb seda, milliseks kujuneb mets looduslikult, kui omanik selle kasvamisest ei sekku.

Metsaretkel osalemine on tasuta, kuid vajalik on eelregistreerimine aadressil www.metsarahvapae.ee. Soovitame riietuda ilmastikule vastavalt ning haarata kaasa oma seenekorvi.

Metsarahvapäev on septembri kolmandal laupäeval toimuv igaaastane metsahoidjate tööle pühendatud päev, mil kõikjal Eestis toimub põnevaid ja harivaid metsaga seotud üritusi. Metsarahvapäeva korraldab Eesti metsaselts keskkonnainvesteeringute keskuse toel.

HENN LAHESAARE MÕTISKLUSED

Alkoholism või ...

Tõtt öelda, mõtlesin kaua, enne kui otsustasin mõtted ja loo inimeste soovil kirja panna. Alkohol ja sellega kaasnev on juba kaua päevakorral. Põhiliselt seetõttu, et alkoholiga kaasnevad häda ja viletsus.

Aga tuleb välja, et saab ka teisiti. Näiteks toodi tundud inimene, kes sõbrunenud alkoholiga juba aastaid. Lõunasöögi juurde pokaal veini, õhtul teleri ees õlu. Ja nii juba aastaid. Mis see siis on? Kodus kõik korras. Seega, kui oskad ka kangema kraamiga hakkama saada ilma halbade tagajärgedeta, on kõik korras. See ei ole soovitus, vaid fakti esiletoomine ning mõtete vahetamine.

Silvi hoolitseb õe eest

Elu pakub sageli nii meeldivaid kui ka ebameeldivaid olukordi. Minul tuli kokku puutuda olukorraga, mis hõlmas mõlemat poolt üheaegselt. Vestlesin hiljuti tütarlapsel, kes jalutas lapsekäruga, milles väike oli tüdruk. Silviga vesteldes selgus, et vaatamata tema enda noorusele – ta on 12-aastane – on just tema see, kes hoolitseb pidevalt väikese õe eest. Vestlusest selgus, et Silvi ema on haige ja vajab ise toetust ning abi. Isa aga jättis pere maha ja nii ongi Silvi see, kes hoolitseb õe eest nii päeval kui öösel... Selline on elu.

Septembris avatakse sügisvoor

KAROLIINE AUS
vabaihenduste konsultant

Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) eesmärk on tugevate ja omalgatusel põhinevate kogukondade tekkimine ja püsimine. Rahastatakse projekte, millega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tugevnemisse, tõhusama koostöö tekkesse ja ühistegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmetele vajalike teenuste pakkumisse. 2025. aasta Pärnumaa KOPi sügisvooruhahaline maht on 50 877,62 eurot.

Toetuse taotlejaks saavad olla avalikes huvides tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, mille asutajaks ega liikmeks ei ole kohaliku omavalitsuse üksus ega riik. Täpsemad taotleja, taotluse ja abikõlblike kulude tingimused on kirjas programmi määruses. Kõik vajalikud materjalid, sh õpetusvideod, leiab Pärnumaa arenduskeskuse kodulehelt arenduskeskus.eu/kop. Pärnumaal tegeleb nii

projektide sisulise nõustamise kui menetlemisega vabaihenduste konsultant Karoliine Aus, kes on ritta pannud seitse soovitusi, et taotluse kirjutamine kulgeks sujuvamalt:

Enne taotluse kirjutamist tutvumääruses paragrahviga 10, et veenduda, kas sobid antud programmis taotlejaks. Samuti kontrolli, kas teie ühingu põhikirjast tuleb välja, et tegutsete avalikes huvides ning oma piirkonna huvides?

Kontrolli, et avasid õige meetme taotlusvormi, sest valele taotlusvormile täidetud projektid loetakse mittevastavaks. Määruse paragrahv 14 lõige 6 toob välja veel olukordi, millal projekt loetakse mittevastavaks ja hindamisele ei saadeta.

Projekti kirjutades avalik selgitavad infoväljad (väike küsimärk tekstikasti kõrval), sest seal on abistavaid lisaküsimusi, mis tagavad selle, et hindajad saavad kõik vajaliku info tekstist kätte.

Programmis toetatakse tegevusi, mis on otseselt seoses programmi eesmärgiga: tugevate ja omalgatusel põhinevate kogukondade tekkimine ja

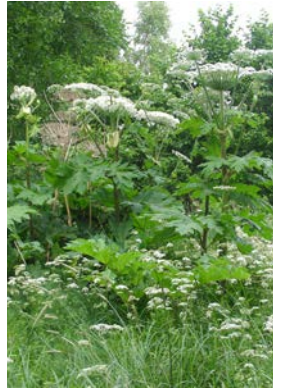
püsimine. Pea meeles, et projekti eesmärk ei ole tegevus, vaid siht.

Projekti abikõlblik periood on 1. oktoobrist 2025 kuni 1. oktoobrini 2026, ärge märkige taotluses muud perioodi, isegi kui plaanite tegevused kiiremini lõpetada. Sellegipoolest tasub arvestada, et kui teil pole võimalik omavahenditest kõiki kulusid katta, tasub tegevuste alustamiseks ära oodata hindamiskomisjoni otsust, mis tuleb hiljemalt detsembri keskpaigaks.

Enne eelarve koostamist, loe määruse paragrahve 7–9. Seal on välja toodud, et omafinantseering peab olema vähemalt 10% abikõlblikest kuludest. Samuti on seal välja toodud, millised kulud on ja millised ei ole abikõlblikud.

Kui oled projekti valmis kirjutanud, selle vastavust määruse ja hindamiskriteeriumitega võrrelnud, on soovituslik võtta ühendust konsultandiga, kes vaatab projekti sisu üle ning annab vajadusel vastavad suunised. Kuid konsultandiga tuleb võtta ühendust enne projekti esitamist.

Kontakt: Karoliine Aus, karoliine@parnumaa.ee, tel 5307 6570.

Sosnovski karuputke.
FOTO: EIKE TAMMEKÄND

Karuputke võõrliigid kahjustavad nahka

MERILIN VERNIK
terviseameti
kommunikatsioonijuht

Eestis kasvab mitmeid taimi, mille mahl võib nahale sattudes ärritust tekitada. Eriti ohtlikud on karuputke võõrliigid, mille mahl muudab naha päikesevalguse suhtes tundlikuks.

Kokkupuutel karuputkega tuleb nahk kiiresti puhtaks pesta ja kaitseda seda vähemalt kaks päeva päikese eest. Vastasel juhul võivad tekkida nahale tugevad põletikureaktsioonid – valulikke villid ning armid ja pigmendilaigud.

Eestis kasvavad kaks invasiivset ja inimesele ohtlikku karuputkeliiki: Sosnovski karuputk ja hiidkaruputk. Mõlemad on oluliselt suuremad kui Eesti looduslikud liigid. Laialt on levinud just Sosnovski karuputk, mille alumised lehed koosnevad enamasti kolmest kuni viiest suurest sakiliste hõlmadega osast. Hiidkaruputk on haruldasem ning väliselt Sosnovski karuputkest raskesti eristatav.

Keskkonnaameti soovitusel on parim viis karuputke võõrliikide leviku peatamiseks nende hävitamine võimalikult kiiresti pärast avastamist. Kõige lihtsam on tõrjega alustada kevadel, kui taim on umbes 20 cm kõrgune.

Üks taim võib toota mitukümmend tuhat seemet ning seemned püsivad mullas idanemisvõimelisena teadaolevalt üle 10 aasta. Seepärast on eriti oluline olla järjekindel – igal aastal kasvukoht üle vaadata ning taimed õigeaegselt hävitada, et vältida nende õitsemist ja õitsemisele järgnevat viljumist.

Uutest karuputke kolooniate leiukohtadest palutakse teavitada keskkonnaametit.

KOP KOHALIKU OMAALGATUSE PROGRAMM

SÜGISVOOR ON PEAGI AVATUD!

TAOTLUSI SAAB ESITADA KUNI

1.10.25 KELLA 16:30

ROHKEM INFOT JA JUHISED

ARENDUSKESKUS.EU/KOP

PÄRNUMAA
OMAVALLITSUSTE LIIT

Rail Baltica korraldab infoõhtu Kaisma rahvamajas

Ootame kõiki huvilisi osalema informatiivsel infoõhtul, mis toimub 30. septembril algusega kell 17.30 Kaisma rahvamajas. Kohapeal annavad töövõtja Tariston AS ja samuti Rail Baltic Estonia esindajad ülevaate Selja-Tootsi ehitusloigust, mis läbib Põhja-Pärnumaa valda.

Arutlusele tulevad:

- Selja-Toosi põhitrassi ehitusloigu hetkeseis ja kavandatavad tööd;
- rajatiste ülevaade;
- veoteed, liikluskorraldus ning võimalikud piirangud piirkonnas.

Oled oodatud kuulama ja kaasa rääkima.

Selja-Tootsi põhitrassi ehitusloigu kogupikkus on 15,824 km ning see hõlmab

kuue eri rajatise ehitust. Projekti käigus rajatakse 3 ökodukti (Kõnnu, Sohlu ja Viluvete), 2 viadukti (Kõnnu ja Viluvete) ning Kaisma peatuse hoonepoolne platvorm ja juurdepääsutee.

Tööde algusaeg on 2025. aasta augustis ning kavandatud lõpp on 2028. aasta suvel.

Olev Soans 100 ja kultuuriloolised kaardid 50

Sel suvel ja sügisel on teadaolevalt esimene kord, mil on võimalik näha erinevatel näitustel kõiki kunstnik Olev Soansi loodud Eesti kultuuriloolisi piltkaarte. Sellega tähistame kunstniku 100. ja kultuurilooliste kaartide 50. sünniaastapäeva. Tähtpäeva puhul on saanud sellest kevadest sügiseni nende põnevate kultuurilooliste piltkaartidega lähemalt tutvuda muuseumides ja galeriides Paidest

Käru ja Vormsini. Nüüd jõuab järg Vändrasse.

Näitus jutustab lugusid Eesti ajaloost ja kultuurist: ärkamisaeg, koorilaul, kirikud ja mõisad, aga ka loodusest, kurortoloogiast, autori hilisemast perioodist vabadussõjast ja paljust muust huvipakkuvast. Igal näitusel on väljas graafiliste kaartide põhinelik: kultuurilugu, kirikud, mõisad ja kirjanduslugu, mida täiendavad teemaatilised kaardid ja muud tööd. Seekord said

eksponeeritavate kaartide eelvalikus osaleda paljud vändralasedki.

Graafik ja pedagoog Olev Soans alustas kunstnikuteed raamatuillustraatori ja plakatkunstnikuna, kuid üldsusele sai ta tuntuks just oma infograafiliste kultuurilooliste kaartide kaudu. Kaartide koostajaid, konsultante ja abilisi oli üle 80, nende hulgas ka Lennart Meri, Jaan Eilart ning Gustav Ernesaks. Iga piltkaart oli paljude kultuuritegelaste

ühine pingutus, kokku sai neist paarikümne aastaga ilus visuaalne entsüklopeedia, mis võtab mõjuvalt ja kompaktselt kokku Eesti essentsi.

Vändra kultuurimaja näituse avamisel 20. septembril esinevad tutvustavate ettekannetega juubeliväljapaneku idee autorid ja eksponaadid kokku kogunud Järvamaa juurtega Maive ja Jüri Rute.

Maive ja Jüri Rute Käru Muuseumis tänavu aprillis.

FOTO: SERGEI TROFIMOV

Maive ja Jüri Rute: „Olev Soansi kultuuriloolised kaardid on meie arvates väga erilised just seetõttu, et ühendavad endas teaduse, kunsti ja isegi teatud käsitöökuse. Soansi piltkaardid olid meie nooruses väga populaarsed ka seetõttu, et nad rääkisid nõukogude režiimi piirangutele vaatamata Eestist, meie ajaloost, meie kultuurist. Avastasime Soansi kultuuriloolised piltkaardid enda jaoks uuesti siis, kui umbes paarikümne aasta eest Brüsselisse tööle kolisime. Soansi kaunitel piltkaartidel võtsime Eesti endaga kaasa ja panime Brüsseli kodu seintel välja. Ikka selleks, et nii ise kui lapsed koduteed ära ei unustaks. Esimesed näitused korraldasime Järvamaal, sest siin on meie maakodu ja mõlema juured.”

Kultuurilooliste kaartide põhinelik

„Eesti kultuurilooline kaart”. Tervele seeriale aluse pannud kaart, esimene versioon 1973–1975, ärakeelamise järel hiljem ebatäpsemad. Pühendatud Eesti raamatu 450. aastapäevale. Koostaja-joonistaja Olev Soans, kirjade kujundaja Endel Palmiste, toimetaja kirjandusloolane Endel Priidel, konsultandid Ants Pärna ja Enn Veskimägi. Nii selle kui valdava enamuse teisi töid trükkis käsitsi Voldemar Kann (1919 – 2010).

„Eesti kirjanduslooline kaart”, 1975–1978. Koostaja Endel Priidel. Pühendatud A. H. Tammsaare 100. sünniaastapäevale. Kirjanik Jaan Kross on iseloomustanud: „Seal on umbes 250 portreed, paarsada mitmesugust embleemi, märki, tiitellehte, tekstifaksimilet, ajalehe- või ajakirjapead, poolsada mälestusmärgikujutist, hulk muid kirjandusloolise tähendusega pisijoonistusi ning Läänemere ja Peipsi pinnal lainesäbru eest üle kuuesaja allkirja. Lisaks kaardilehe allosas kümme tinglehekülge kommenteerivat teksti. Kokku moodustab see materjali, millega, kui see normaalmõõtmeisse suurendada, võiks rikkalikult illustreerida mitmekõitelise eesti kirjanduse ajaloost.”

„Sacrariorum charta architecturae Estinae”, 1977. Koostaja kunstiteadlane Villem Raam, tekstide kujundaja raamatugraafik Heino Kersna, kiriklikes küsimustes konsulteeris Haapsalu hilisem piiskop Tiit Salumäe. Salumäe: „Muidugi oli selle aja nõue, et peab olema Eesti NSV. Ei mäleta täpselt, kes meist tuli selle peale, et kirjutame pealkirja ladina keeles. Nii ta nüüd ongi: „Sacrariorum charta architecturae Estoniae”. Leitavad on muuhulgas Käru, Paide ja Järva-Jaani kirikud.

„Eesti maa-arhitektuur”. 1979–1980 valminud kaardi koostajaks Fredi Tomps, konsultantideks taluarhitektuuri uurija Karl Tihasse ja arhitekt Rein Tominas. Ajalooliste mõisate pea- ja abihoonete kõrval on esitatud tuule- ja vesiveskeid, kõrtsihooneid, taluhooneid ning samuti nõukogudeaegseid maaehitisi.

**VESTLUSÕHTUL
ÜLLAR SAAREMÄE**

PÄRNU-JAAGUPI
RAHVAMAJA

5. septembril algusega 19.00
Pilet 15 eurot
Avatud kohvik

VÄNDRA KUNSTIGALERII

ALAR PÄÄRO

VÄRVILINE MAAILM

11.09.- 30.10.2025

Avamine
11.09.2025
Kell 16.00

Avatud: E–R kell 15.00–18.00
L 12.00–15.00
P suletud
Iga kuu viimasel reedel suletud

Vändra on minu kodukoht. Siin olen ma kasvanud ja elanud ning kõik need majad ja puud ja kivid ja pingid on olnud minuga ühes kogu selle aja. Ent viimasel ajal olen neid maju vaadanud hoopis teise pilguga.

Möte joonistada Vändras asuvaid hooneid tekkis väikesest katsetusest või enese proovilepanekust. Proovisin akvarellidega joonistada üht hoonet – tuli välja küll.

Miks just akvarellid? Sest akvarell nõuab läbimõtlemit. Enne kui pintsel paberit puudutab, tuleb peas läbi käia kogu pilt – taust, värvid, nende järjekord. Eksimiseks ruumi ei ole ja parandusi teha ei saa. Kui läheb viltu, tuleb otsast alustada.

Ühest pildist sai teine ja siis kolmas ja neljas ja....

Nüüd on pilte 12. Igal kujutatud hoonel on oma lugu. Igal inimesel nendega oma mälestused. Kõik need kokku on aga meie ühine lugu – Vändra lugu.

VILJAR RAND

NÄITUS ON AVATUD 15. SEPTEMBRINI

VÄNDRA KULTUURIMAJA

Foto: Flickr

Kui meeldiv aroom! Ei tea,?

		Küla Põhja-Pärnumaal	Energiliselt	Muumi-oru elanik	Nohuse nina hää	Igor Mang	Viljatera kest	Meelest minev		Silmus	0,001 kg	Töötajate ühendus	Põhja-Pärnumaal tegutsev laulja	Suurejõe ehitismälestis
		Küla Põhja-Pärnumaal							Tootaim Rii Araabia pool-saarel					
		Õigeusu nunna-kloostri ülem									Rohkem kui vaja Noot			
		Vee-lind				Linn Egiptu-ses Magus-toit							Liiklus-seadus NBA klubi Los Angeles	
		Arme-täis									Õlletehas Soomes Maa-pähkel			
		Õrnema soo esindaja					Teenindav baaslaev Mitmest liigist koosnev							
		Poola-kate naabrid	Üks kolmest muske-tärist	Kunst, ladina k	Kirjan-dus- ja kunsti-vool	...-raamat	Raba Põhja-Pärnumaal	Ämbrisse eksima	Edev Viga				Kaela-ehe Kurvid	
		Eesti suurim saar								Vajadus Jalus				Munade suurus Saapa-maa
		Kokk Anni				Pärnust pärit kirjanik					Lahtise taibukas Viska-mine		Noor härg Vee-vahend alas	
		Samaa-rium		Jupp aega tagasi Üliarmas			Noot Ühend-kuning-riiklane		Euroo-pium Massi-ühik		Lõhke-keha Asum Tallinnas			Võrkott kalade püüdmi-seks
		Suur asula				Ame-riitsium Vibu-püss		Vette-kukku-mise heli Vehkleja mook				Elanik Kuuldav heli		
						Naise-nimi Esinemis-väljak			Käelaba sisekülg Ilmakaar				Sür-realist NSV Liidu julgeolek	
		Raha maks-mata Lõuna		Teravili Rutee-nium			Arvuti-aadress Teatme-teos		Tallium Ruumi-meeter		Torkerelv püssi otsas Number			Soome bänd Patarei tüüp
		Vändra kandist pärit kirjanik, ees-nimega												
		Esindus-kogu Vene-maal				Karastus-jook 7... Pare			Spetsi-aalne nõus-olek					Mobiilis on-kaart

ristsonad.ee

Nuti

Hea lugeja! Ootame ristsõnavastuseid toimetuse e-postiaadressil ristsona@pparnumaa.ee või posti teel aadressil Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu maakond, 87701. Palun märkige ristsõnavastuse juurde oma kontaktandmed, et saaksime loosijõne korral teiega ühendust võtta. **Vastuseid ootame hiljemalt 23. septembril 2025.** Õigesti vastanute vahel loosime välja Põhja-Pärnumaa valla sümboolikaga meeneid.

Eelmise ristsõna õige vastus oli: KÕIGE KIBEDAM TÕÕAEG. Loosijõne naeratas Edla Tederovile, kes võitis Põhja-Pärnumaa sümboolikaga kohvitassi. Võtame võitjaga ühendust.

SUURE-JAANI TERVISEKODA KUTSUB:

TULE VEEKESKUSESSE JA NAUDI SUVE VEELGI SOODSAMALT!

OSTES PILETID LÄBI KODULEHE, RAKENDUB -20% SOODUSTUS

TERVISEKODA.EE
Touringery

BRONEERIDA SAAB KUNI 12H ETTE. PAKKUMINE KEHTIB 01.06-01.09.2025

Vajad uut vihmaveerenni või katuselt lumetõkked puudu?

- Katuseredelid
- Lumetõkked
- Vihmaveerennide paigaldus
- Käiguteed ja platvormid

527 1059
info@vihmaveerennid.ee
vihmaveerennid.ee

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

KATUSTE PESU JA VÄRVIMINE

Küsi hinnapakumist!
5550 9476
info@katusehooldus.ee
katusehooldus.ee

AVATUD E-R 8-17

WenTextil

- AUTODE ISTMEKATTED
- AUTODE TEKSTIILIST MATID
- MÖÖBLI KATTERIIDE VAHETUS

OÜ WenTextil
Kalda 3, Vändra
Tel. 446 7054, 516 1898
myyk@wentextil.ee

Plaanid kinnisvara müüa, aga ei tea, millest alustada?

Võta ühendust, esimene konsultatsioon alati TASUTA!

Kutseline maakler
KRISTA VÄLI
+372 551 0002
krista@tonisson.ee

Tõnisson
KINNISVARA
www.tonisson.ee Rüütli 47, Pärnu

Kaevude ja kümblustünnide vee kloorivaba desinfitseerimisvahendi Dutrion tablettide müük.

Dutrion Baltic
info@dutrion.ee
www.dutrion.ee
Tel 528 0192

KUULUTUSED

Soovin osta korteri, võib olla remonti vajav. Helista 5810 6909.

Ostan sõidukeid, seisu-kord ei ole oluline. Tel 553 1989.

Korstnapühkija Kalev. Lit-sentsi nr 151029. Helista tel 552 2759.

Katuste ja fassaadide pesu. Aedade pesu. Värvimistööd. kpekatuspesu.ee, tel 5638 8994.

POTTSEPATÖÖD – ahjud, pliidid, kaminad, tellis- ja moodulkorstnad – Silnaris OÜ. silver@silnaris.ee, tel 5595 7096.

Puude hooldus ja ohtlike puude raie. Tel 5858 8730.

Eterniidi ja profiiplekiga katusetööd. Hoonete ja majade ehitus. Fassaadide soojustamine ja viimistlus. Kortermaja trepikodade renoveerimine. mehitus@gmail.com, tel 5352 9476.

Ostan teie auto, kaubiku või maasturi. Tehniline seisukord ei oma tähtsust. Vajadusel registrist kustutamine ja äravedu puksiiriga. Tel 5630 4306.

Mädara külateater otsib Vändrasse ruumi, kus alates oktoobrist ühel öhtul nädalas saaksime uut näidendit õppida. Kui saad aidata, helista palun telefonil 5342 0029. Sirje Hendrikson.

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

9. septembril alates kella 10
VÄNDRA KULTUURIMAJAS
Eelregistreerimine (kella 9–16) telefonil **5323 2454**.
➢ kuivasilmatest
➢ silmarõhu mõõtmine
➢ optilised päikeseprillid

Kontroll 25€, prillistjale TASUTA

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

23. septembril alates kella 10
KÕMSI RAHVAMAJAS
Eelregistreerimine (kella 9–16) telefonil **5323 2454**.
➢ kuivasilmatest
➢ silmarõhu mõõtmine
➢ optilised päikeseprillid

Kontroll 25€, prillistjale TASUTA

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

2. oktoobril alates kella 10
PÄRNU-JAAGUPI RAHVAMAJAS
Eelregistreerimine (kella 9–16) telefonil **5323 2454**.
➢ kuivasilmatest
➢ silmarõhu mõõtmine
➢ optilised päikeseprillid

Kontroll 25€, prillistjale TASUTA

SÜNDMUSED Vändra kultuurimajas

9. septembril alates kella 10.00 silmade kontroll.

9. septembril kella 9.00–11.30 doonoripäev.

13. septembril kell 19.00 hooaja avakontsert Lüdigi saalis. Arvo Pärt 90. Esineb Hortus Musicus. Kavas Arvo Pärt ja tema kaasaegsed. Piletid hinnaga 25/20 € Piletilevis ja Vändra kultuurimajas.

21. septembril kell 12.00 Olev Soansi loodud Eesti kultuurilooliste piltkaartide näituse avamine.

25. septembril kell 18.00 seltskonnaklubi „Elurõõm” peoõhtu. Tantsuks mängib Harli Maanus. Osaluspanus 5 €.

1. oktoobril kell 19.00 klaveriõhtu Sten Heinojaga Lüdigi saalis. Piletid hinnaga 25/20 € Piletilevis ja Vändra kultuurimajas.

Kuni 15. septembrini on avatud Viljar Ranna näitus „Joonistatud Vändra”.

EELK Vändra Martini kirikus

Jumalateenistused pühapäeviti 11.00.

Õpetaja Ants Kivilo, tel 5396 0574, e-post ants.kivilo@eelk.ee

Diakon Hanno Saks, tel 525 0655 e-post hanno.saks@eelk.ee

Kogudus tänab koraalikohtviku korraldajaid ja külastajaid ning soovib rohket jumala õnnistust kõigile.

KINO Vändra kultuurimajas

Kino pileti hind 6 €; õpilane, pensionär 5 €.

Pühapäeval, 7. septembril
Kell 15.00 „Lemmikloomad rongis” (komöödia, seiklus, kogupere, animatsioon).
Kell 19.00 „Materjalistid” (komöödia, romantika).

Pühapäeval, 14. septembril
Kell 15.00 „Miisu Moxy” (animatsioon).
Kell 19.00 „Aardekütid” (komöödia, ulmefilm).

Pühapäeval, 21. septembril
Kell 15.00 „Bernard läheb Marsile” (animatsioon).
Kell 19.00 „Pikk, pöörane ja ilus teekond” (draama, romantika).

Pühapäeval, 28. septembril
Kell 15.00 „Tossud” (animatsioon).
Kell 17.00 „Ühemõõtmeline mees” (draama, põnevus, Eesti film).
Kell 20.00 „Võõrad. 2. peatükk” (õudus).

Kinokavas võib ette tulla muudatusi!

HELVI JA AVO KRUUSA

60 aastat ühist elu ja armastust.

Õnnitleme tänutundes!
Lapsed, lapselapsed ja lapselapselapsed

Mälestame

Mis tulema peab – see tuleb.
Kellel saab otsa aeg – see läheb.
Minnes võtab ta lambist tule ja süütab taevasse tähe.

Mälestame HELGI MÄGERIT
ning avaldame kaastunnet omastele.
Korteriühistu Kooli 13

HELDUR STIMMER
26. X 1940 – 15. VIII 2025

KALEV ÕUNAID
23. XII 1947 – 18. VIII 2025

JAAN JÜRIMÄE
13. IV 1948 – 29. VII 2025

AARE KAHJU
30. XII 1949 – 21. VII 2025

LEO KULDRE
8. X 1963 – 20. VIII 2025

MAIMU LAIN
21. X 1932 – 14. VIII 2025

RUTI PIHELGA
2. II 1937 – 30. VII 2025

TIIU PAJU
23. V 1940 – 8. VIII 2025

LEHTE HANSSON
26. IX 1942 – 13. VIII 2025

JUTA SEERMA
16. XII 1955 – 22. VII 2025

Kauaaegset naabrit
RUTI PIHELGA
mälestavad Linda, Üllar ning perekonnad Ventsel ja Lepa.

Seal, kus sulgub eluraamat, algab mälestuste tee.

Mälestame esimest klassijuhatajat
RUTI PIHELGA
1978.–1982. õ/a 0.–3. klass

Õnne ja tervist,
sünnipäevalapsed!

2025. a. SEPTEMBRIKUU SÜNNIPÄEVAD:		
KARL PIHLAK	23. IX	94
NAIMA-MARIANNE PÖLDMA	3. IX	92
HELLI LAUR	17. IX	91
HELJA RÄÄK	26. IX	90
MARE-PAULIINE MÖLDER	14. IX	85
JÜRI RIIMAND	19. IX	85
ANTS JÜRISSON	22. IX	85
TIIU TARLAP	23. IX	85
ANTS HAIDLA	29. IX	85
SILVI VIIRMAA	7. IX	80
TOIVO PIIRSALU	12. IX	80
LEA GRÜNTAL	13. IX	80
ILMAR LIND	24. IX	80
AINO ADAMSON	5. IX	75
MIIA PEDAK	9. IX	75
AIN KASEARU	10. IX	75
MEINHARD ÕISPUU	27. IX	75
ERIK MERISALU	1. IX	70
OLGA PÄRNIK	3. IX	70
ERNA LAANEMETS	7. IX	70
OLEV PERNER	10. IX	70
KALEV KONTUS	13. IX	70
VALVE MÄGER	16. IX	70
SIRJE LUIK	16. IX	70
ANDRES RANDMAA	17. IX	70
TAMARA MARIPUU	20. IX	70

Sündis maailma väikene ime,
sai endale päris nime,
oma päikese, tähe ja tee,
paikse paiga kahe südame sees...

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Anastasiia Putiatynska ja Yevhen Putiatynskyi perre sündis
11. juulil tütar Sofiia Putiatynska.

Pirje Pesori ja Mati Raudsepa perre sündisid 24. juulil
tütred Raili ja Reili Raudsepp.

Lembi ja Indrek Eesalu perre sündis 4. augustil poeg
Markus Eesalu.

VALLA TEATAJA

Hind 1 €

Põhja-Pärnumaa valla väljaanne.

Reklaame, teateid ja kaastöid ootame 20. kuupäevani
e-postiaadressile ajaleht@pparnumaa.ee.

Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja
redigeerida.

Küljendus: Ain Kivilaan, teabespetsialist

Trükk: Hansaprint OÜ, www.hansaprint.ee

LÜDIGI
SAALI
Sügishooaeg 2025

13.09 Arvo Pärt 90
Hortus Musicus

01.10 Rahvusvaheline muusikapäev
Klaveriõhtu
Sten Heinoja

01.11 Hingedepäeva kontsert
ETV Tütarlastekoor
Dirigent Aarne Saluveer

13.12 Jõulukontsert
Arsise kellade ansambel
Dirigent Aivar Mäe

Piletid:
Sooduspilet 20€
Täispilet 25€
Kohapeal 30€
Pass 80€ (4 kontserti)
Toetajapass 160€ (4 kontserti)

Piletid saadaval Vändra Kultuurimajas, Piletilevis ja
kohapeal (Kooli 13, Vändra).
Kontsertide algusaeg kell 19.00.

PÕHJA-PÄRNUMAA VALD

VÄNDRA KULTUURIMAJA

EESTI KULTUURKAPITAL

pileti
levi

PÄRNU HAIGLA
VEREKESKUS

DOONORIPÄEV

09.09.2025

VÄNDRA KULTUURIMAJA

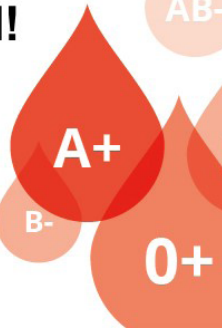
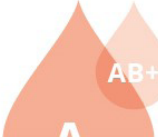
KELL 09.00 – 11.30

Ootame kõiki vanu ja uusi doonoreid!

NB! Kaasa võtta isikut tõendav dokument!
(esmastel doonoritel vajalik ID-kaart või pass)

Lisainfo 4473 263

TULE JA TEE ÜKS HEATEGU!

B-

0+